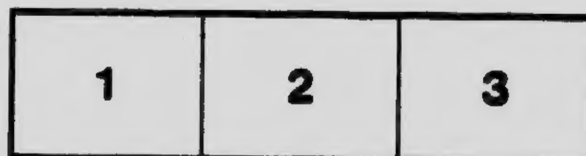
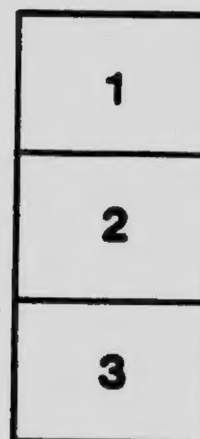
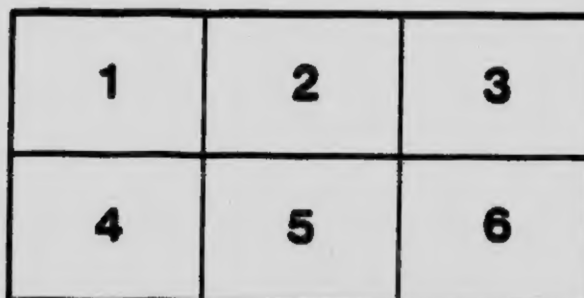

1
2
3

1
2
3

1
2
3
4
5
6

ДІЯВОЛЬСКА СПРАВА

— або —

Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілєр.

Сензаційний опис злочину, якого довершив в Ню Йорку 1912. року ксьондз на служниці, з котрою оженив ся і сам собі дав слюб.

I. Сильце.

Одної звичайної неділї, в році 1909-ім, костел св. Боніфація в Ню Йорку був переповнений вірними як ніколи перед тим. Молодики й старші, а найбільше женщини, спішили до костела, хотяй не було на той час жаднього більшого свята. Шепоти, розгляданя ся на всї боки вказували на те, що всї прийшли нинї до костела не на те, щоби помолити ся, лише з цікавости, що сподїють ся почути або побачити щось надзвичайного... Остаточно відголос дзвінка оповістив, що служба божа починаєть ся. Очи всїх звернули ся до великого вівтаря. Обізвали ся орґани і ксьондз приступив до вівтаря. »Ох, то сам парох буде відправляти службу божу« — почали шептати, — а новий ксьондз мати ме нині казаня«.

»Слава Богу як то добре складає ся!«

Служба божа почала ся і всї вірні почали молити ся... На всїх лицях можна було побачити нетерпеливість, молили ся одно наперед другого, скоро пересуваючи »пацьорки« на »ружанцях« неначе би тим хотїли прискорити закінченє служби божої.

Остаточно служба божа закінчила ся і на амбонї показав ся молодий, гарний, з веселою усмішкою, ксьондз Ганс Шмідт.

»Се він!... Який то молоденький і гарненький ксьондзик, щоби йому дав Бог здоровля і сто лїт прожити«. Так подумали майже всї зібрані в костелї. По перечитаню євангелія і звичайнім поздоровленю парохіян, новий ксьондз, як орел, що шукає за добичею, поглянув хитрим поглядом на згромаджених овечок, немов би за ким шукав. Очевидно роздумував від чого би то почати.... Нараз по-

гляд його затримав ся на пречуд гарній і молодій дївчинї, що стояла близько казальницї й гляділа на нього як на образ.

Була то Анна Авмілерівна, служниця на парохії, при костелї св. Боніфація, котра вже перед тим ксьондза Шмідта бачила.

Не мож було вгадати яка думка зродилась в тій хвилї в його душі, бо лиш відірвав свій погляд від Анни, двозначний усміх перелетів йому через уста. Перехрестив ся і взяв за тему шесту заповідь божу — »не чужолож«. Серця всїх вірних почали бити ся сильнійше, як зачав викладати всї пекольні муки, які чекають по смерти тих, що допускають ся так тяжкого гріху, яким є чужоложство. Говорив се так виразьно, а так яскраво, що молодїж змушена була дивити ся час від часу в землю і червонїти зі встиду. Лише старші, покивуючи головами, повторяли раз у раз: »Ох, то правда, то свята правда«.

В костелї запанувала цїлковита тишина; було чути лише бренькіт найменших мух. Вони одинокі нічо собі не робили з казаня ксьондза Шмідта і безжурно вибренькували над головами вірних як би своїм бренькаєм хотїли вимовити: »не слухайте його, бо він є змія в людськім тїлї, котрий инакше говорить нїж думає«.

На закінчене кс. Шмідт освідчив, що як котрий з молодих людий переступив шесту заповідь, з'обовязаний безпроволочно висьовідати ся. Наколи хто встидає ся, повинен вибрати собі після свого уподобаня повіреного сповідника і йому всьо відкрити. В такий спосіб може уникнути пекольних мук, котрі його чекають по смерти. Трафила коса на камінь! Від тої пори сповідальниця, в якій сидів кс. Шмідт, завсїди була окружена молодими жін-

ками і дівчатами. Кс. Шмідт зі злобною усмішкою слухав і... розгрішав. Які то були сповіди і розгрішеня, сам Господь знає...

Анна Авмілер.

Анна Авмілер, молода і гарна дівчина, уроджена була в Німеччині з бідних родичів. Вихована була дуже богобойно. Мати її старала ся защіпити в серцю молодої дівчини всї засади релїґії і віри. Від малої дитини вчила її пошани для старших, а головно для ксьондзів і костела, позаяк сама була релїґійна аж до фанатизму. Оповідала що дня своїй любій донечці, що Господь дав нам добрих ксьондзів, що ксьондзи є заступниками самого Бога на землї, що без них всї люди мусїли би піти до пекла. А що межи ними находять ся і злі, то не є в тім вина ксьондзів. Чорт, котрий лїзе до кождого чоловіка, стараючи ся всїми силами скусити до злого, пхає ся і до духовної особи і представляє перед її очима найріжнороднїйші покуси, аби відвести від віри. Случає ся, що деякий ксьондз не має тілько сили, щоби оперти ся чортови, і допускає ся гріху, але ми не повинні йому того брати за зле, бо він є ксьондзом і за свої гріхи потрафить перепросити Пана Бога. Нехай нас Бог боронить, щоб ми мали посуджувати заступників самого Господа Бога, ми повинні молити ся за них і просити Господа Бога, щоби він навернув їх із тої дороги, на котру їх чорт запровадив. Отже рано і в вечер побожна мати звичайно разом із донечкою молила ся за добрих і злих ксьондзів.

По богослуженю мати Аннусї шукала спосібности, щоби поцїлувати у руку молоденького ксьондзика, котру уважала за святу.

Отже ми не повинні дивувати ся, що Анна вихована в сей спосіб дійшовши до літ, була приневолена, як тисячі других з тої сфери дївчат, виеміґрували з родинного краю за море. По приїздї до Америки всїми силами старала ся стати на службу до якогось ксьондза.

Случайно, завдяки якоїсь протекції, а передовсім завдяки своїй уродї, дістала службу на парохії при костелї св. Боніфація в Ню Йорку. Була дуже задоволена, що буде могла що недїлї бути в костелї і слухати божих слів. Радости не було границь, коли довідала ся, що вікарим при костелї св. Боніфація є кс. Ганс Шмідт з Европи. Ще перед тим чула про нього,що був дуже побожним »каплуном« а також »лїкарем«, і хтоб до него не вдав ся, нікому не відмовив помочи.

Будучи в сю памятну неділю в костелї на першім казаню кс. Шмідта, душа її розплива ла ся про саму згадку, що буде могла почути слово боже з уст того, о котрім так богато наслухала ся. Наколи кс. Шмідт показав ся на амбонї думала що то ангел, так її видав ся він гарним. В її дитячій души змістити ся не могло, щоби то був звичайний чоловік. Чула до него неограничену пошану, представляла собі його як божество, в души молила ся не до Бога, лиш до ксьондза Шмідта. Як лиш вчула погляд його на собі, невисказаний біль стиснув її за груди, як іскра електрична тронула її за серце. Здрягнулась — і спустила очи в низ, одначе по хвилї піднесла і слухала спокійно аж до кінця. По скінченю богослуженя,

повернула на парохію і забрала ся як звичайно до роботи, одначе сим разом якось їй не йшло, всьо з рук падало. В ухах шуміло, в голові перевертало ся, найріжнороднійші думки тиснули ся їй до голови, з котрих не могла здати собі справи. А найгірше переслідував той дивний погляд кс. Шмідта, котрий проникнув її наскрізь в костелї. Вечером перед положенєм ся до ліжка, по відмовленю молитви, припімнули ся її слова проповіди кс. Шмідта: »Кождий чоловік може вибрати собі сповідника після свого уподобаня«. Когож вона вибере як не його, щоби позбути ся всїх думок, котрі тиснули ся до голови! Приобіцяла собі при першій спосібности пійти до сповіди до кс. Шмідта і визнати йому всї свої думки, а тодї з певности спаде той тягар з її серця. Бідна Аннуся! Вона не знає якій то потворі має звірити тайни своєї душі!

Попала в сильце.

Другого дня встала блїдша як звичайно і і знов почали її тиснути ся до голови непожадані думки, але отримала розказ від ґаздинї пійти до міста за ріжними справунками, бо сподївала ся гостий на парохії. Потрібно було ходити кільканайцять разів до міста і з поворотом за справунками, запрятати, позамітати і т. д. Треба було служити до стола і почути не одно остре слївце від ґаздинї.

Недогідлива була та ґаздиня і ві всїм тяжко було її догодити. В кілька днів по тім знова щось зайшло і так на всякій такій крутанинї зійшов цїлий тиждень. Всї сентиментальні думки вивітрили з голови Аннусї, остало

лиш одно бажанє, щоби як найскорше пійти до сповіди. Слїдуючої недїлї рано, скоро пробудила ся, вбрала ся і чимскорше пігнала до костела. »Конфеціонал« кс. Шмідта був вже окружений вірними, але кс. Шмідта не було ще. Аннуся вклякла коло сповідальниці і зачала молити ся. Не могла собі здати справи для чого, — але в души була задоволена, що кс. Шмідта ще не було в сповідальниці. Мала на думці або не приступити нинї до сповіди або перейти до другої сповідальниці — до пароха. Вже була здецидована відійти... В тій хвилї вийшов з захристії кс. Шмідт. Сталевим поглядом, якби який всевладіючий судія, дивив ся з легковаженєм на всїх і прямував до сповідальниці. Анна зачала молити ся, не відкриваючи очий від книжки. Пізнав її кс. Шмідт. Переходячи коло неї, запитав:

— Чи до сповіди? Прошу йти за мною.

Не було иншої ради, — пійшла. Сповідала ся довго! — Надзвичайно довго, так, що чекаючі на свою чергу пенітентки зачали нетерпеливити ся і що хвиля споглядати на сповідальницю. Як відходила від сповідальниці, бочи закрила хустинкою, так, що не мож було побачити як подїлала на ню сповідь. Підійшла перед великий вівтар, впала на колїна і залляла ся гіркими слезами. Були то слези щирі, від серця, слези жалю. Такі слези здібна виливати чиста женщина, котра мимо волї стратила своє найдорозше майно... безповоротно. Хотїла молити ся, і як лише поглянула на розпятого Христа, що був на вівтарі, напав її жаль конвульсійний і на ново заливала ся гіркими слезами. Остаточно встала, перехрестила ся і вийшла з костела.Повернувши ся на парохію, поскаржила ся ґаздини, що дуже хора і є змушена положити ся до ліжка.

Замкнула двері свого покою, впала на ліжко і дала волю слезам. Ґаздиня почувши притлумлений плач, а побачивши змінене личко дівчини, змішала ся трохи, і сейчас післала до костела одного зі слуг, щоби покликати кс. Шмідта, бож вона знала, що Шмідт, будучи в Европі, студіював медицину. Невдовзї увійшов Шмідт в товаристві ґаздинї до покою Анни. Взяв її за руку наче до збаданя пульсу. Не обернула ся, не поглянула навіть на нього.

— Пульс беть ся за скоро — сказав по хвилї до ґаздинї. — Але то нїчого, вона трохи зденервована, треба її лишити в спокою«.

— Що тобі є, моє дитя?... Запитав теплим голосом...

Плач Анни був одинокою відповідию.

Ксьондз Шмідт задумав ся.

— Лікарства ніякого не потрібно, лише спокою звернув ся до ґаздинї. — Оставмо її.

Лише ґаздиня звернула ся в двері, скоро схилив ся і витиснув юдин поцілуй на пречуд гарній головцї Анни.

Вийшовши за двері, шепнув щось до уха ґаздинї і вона усміхнула ся. Кивнув головою і пійшов до костела.

Дрощ потряс цїлим тїлом Анни. як вчула поцілуй Шмідта на своїм чолї. Жаль відлетїв, перестала плакати. Інстинктово відчула, що слова »моє дитя« в души Шмідта були вимовлені инакше... і той поцілуй, витиснений на її чолї,не був поцїлуєм батьківским.Бачила перед собою пропасть, до котрої обидвоє поволи сточують ся. Почала роздумувати над словами, котрі чула при сповіди. Нові думки, нові почутя доси її незнані, заволодїли нею цїлою.

Молода кров почала сильно бурити ся в її жилах і тепла филя заливала її серце. Не хотіла над нічим застановляти ся, похоти розбудили ся в Анни до такої міри, що дівчина не знала що з нею діє ся. Рівночасно Анна Авмілерівна переживала пекольні муки.

Встид і боязнь перед карою пекла справляли її страшний біль в чистім і невиннім серцї.

Гнївала ся сама на себе, на кс. Шмідта і на те, що нинї пійшла до сповіди. Пригадувала собі слова дорогої матери, котра вчила її, що ксьондз є така велика особа, котрої навіть в думках не можна собі виобразити.

Хвилями встидала ся сама себе за свою слабість, то знов хвиля розкоші потрясала її тілом, примикала очи і хвилями перелїтали її думки і представляли перед її очима образ великого нещастя. В той час зривала ся з ліжка, бігала по покою як шалена. Так перебула цїлий день. З початком ночи чула ся дуже змучена. Була дуже слаба. На пів розібрана впала на ліжко і заснула твердим сном.

Сон Анни Авмілер.

Поцїлоденнім вичерпаню в снї представляли ся її найріжнороднїйші фантастичні явища.

Мала страшний сон. Бачила себе в гарно умебльованім покою. Як увійшла до нього, побачила страшного смока, котрий сидів розвернений в фотелю і пожерав її огнистими очима.

Хотїла кричати о поратунок і не могла. В тій же хвилї побачила перед собою ангела

сторожа з огненним мечем в руці, котрий сказав до неї: »не бій ся!« Рівночасно той пекольний смок зачав прибирати найріжнороднійші зміни, а в кінці побачила перед собою гарного ксьондза Шмідта, котрий дуже мило і приязно її привитав. Анна поцілувала його в руку. Опісля попросив її кс. Шмідт, щоби усіла і дуже довго з нею розмовляв. Ангел сторож стояв при ній. Нараз кс. Шмідт, як би перестававав бути ксьондзом, і просив Анну. щоби зістала його коханкою.

В тім ангел шепнув її до вуха: »Скажи йому, що ніколи не зістанеш його коханкою«.

Повторила сї слова Шмідтови.

— Втїкай звідси поки час — шепнув її ангел до вуха. Хотїла вийти, але в тій хвилї з'явив ся діявол, зловив Шмідта за ковнїр і пхав перед себе. Шмідт заступив її дорогу. Анна побачила, як діявол вдарив по ногах Шмідта а він як би на розказ діявола впав перед нею на колїна.

Ангел шепнув її до вуха: »Втїкай відси, бо згинеш«. Взяв її за руку і почав тягнути від Шмідта.Рівночасно діявол хватив її за друге рамя і пхнув в сторону до Шмідта. Шмідт через цїлий час клячав перед нею. Обцїлував її руки, просив, заклинав на спасене душі, щоб не відіпхнула його від себе. В голові її закрутило ся, в очах стемнїло, і під напором якоїсь невитолкованої сили закинула руки на шию Шмідта.

Не памятала, що діє ся з нею, лиш вчула як той ангел хоронитель гірко заридав, а натомість діявол аж підскочив з радости. Здавало ся її що цїлий світ перевертає ся до гори ногами.

Нагло прокинула ся. Хотїла піднести ся

та не могла. Отяжіла голова не позволила на се. Перевернула ся і знов заснула.

Тепер представляли ся її в снї инші явища. Десь сиділа сама одна, в якійсь нужденній хатї і занята була шитєм. Зшивала з найріжнороднїйших кровю пофарбованих кавалків убранє для своєї дитинки. Хотїла її убрати та нїгде не могла її знайти. Відтак кожду частинку того убраня цїлувала, тулила до грудий, колисала і приговорювала як правдиво кохаюча мати.

„Ох, як вона в снї любила і бажала побачити ту свою дитинку. Але з-явив ся тойсамий ангел і сказав: »Нещасна дївице, ти її нїколи не побачиш«... Відтак сей ангел перемінив ся в Шмідта, котрий зблизив ся до неї і сказав: Я прийшов, щоб зробити на хвалу Богу кроваву жертву« і зник.

Явище змінило ся і незнаючи яким чудом побачила себе у ваннї.

Коло ванни клячав на колїнах тойсамий ангел, а над нею стояв кс. Шмідт з пилою і пилував її тїло. Чула скригіт пили на своїх костях, чула страшенний біль, та не могла пробудити ся. Знов явище змінило ся і Анна побачила своє тїло порізане на кавалки і сама помогла Шмідтови позбирати їх та поносити десь далеко до моря. Відтак хотїла вернути ся до дому, та не могла... Лишила Шмідта а сама взнесла ся високо, високо, понад води, розплинула ся в повітрю, так, що сама себе не могла вже більше побачити.

На костелї вибила година 5-та рано як Анна пробудила ся.

Зимний піт виступив на чоло, трясла ся зі страху як в горячці, так її той сон перестрашив. Убрала ся скоро і вклякла перед образом св. Анни. Молила ся дуже довго.

Хотяй не привязувала великої ваги до того страшного сну, то однак приобіцяла собі перед образом св. Анни, що буде за всяку ціну уникати кс. Шмідта і старати ся з ним не сходити ся. Чи додержить сього — побачимо.

Родичі Шмідта.

В місті Астафенбурґу, в Німеччині, мешкають родичі Шмідта. З початком вересня 1913. року в родині кс. Шмідта загостило пригноблене, яке спричинила старенька мати кс. Шмідта. Одного ранку, сідаючи до сніданя, стара Шмідтова чогось дуже посоловіла. На запит відповіла: »Ох, не повірите який я мала сон!« — »Бою ся, щоб нашому Гансови що злого не притрафило«.

І почала розказувати свій сон.

Прочі з родини не дуже то звертали увагу на її оповіданє, а тимчасом стара що дня переглядала почту, чи не наспів який лист від її любого сина, бо вже довгий час не було від нього ніякої відомости. Читала часописи з надією, що знайде яку небудь новину про сина, що здоровий веселий, і що нічого злого йому не стало ся.

Сни що раз страшніїші не давали її спокою.

Остаточно дня 30. вересня стара мати сіла до сніданя змінена не до пізнаня, так,що її вид занепокоїв зібраних при столї і всї споглянули по собі.

Здавало ся, що від послїдної ночи постаріла ся о десять лїт. Старенький батько, котрому теж на імя Ганс, хотячи додати гумору, сказав: »Правдоподібно тобі знов снило ся

щось про Ганса? Що? Дай спокій стара, не вір у свої сни! Сон — мара!«

— Ні, то вже не був сон! То була дійсність — відповіла стара Шмідтова.

— Не кипкуйте собі з мене, а послухайте!... Я вірю, що згодите ся зі мною, що нашому Гансови стало ся щось страшного.«

Вимовила се таким тоном, і з такою певностию, що всі як один закликали: »Слухаємо!«

Сон матери Ганса.

— Знаєте, що менї снило ся минувшої ночи?

— Наш Ганс вже не є ксьондзом! — Нї! Правду вам кажу, що нї! Різником! — вимовивши ті слова, залляла ся слезами. Крізь уста присутних перелетів легонький усміх, але слези матери стримали його. Нїхто не відважив ся спротивити, лиш чекали до кінця. По хвилї мати успокоїла ся і говорить дальше:

— Так різником, але різником людий. Я бачила в снї, як Ганс зарізав гарну молоду дївчину, а відтак на пів ще живу порізав на кавалки

—Здрігнулам на той вид і впавши на колїна перед нього просилам його: »Сину, що ти робиш?« Але Ганс відтрутив мене від себе кажучи: »Що роблю? роблю криваву жертву на хвалу божу, але ти мамо не є гідна, щоби те поняти«.

Присутні поглянули по собі, та почули ся як самі не свої.

Вона говорит дальше:

— Відтак бачилам Ганса перед судом. Судив його якийсь страшний чоловік з двома головами, на головах була золота корона і вибита дорогими камін ями. Сидів на золотім

кріслї, а перед ним лежала велика книга. По лївій сторонї стояв страхопуд, похожий на дїявола в чорнім плащи, в білім ковнїрку і з рогами на голові. Він представляв прокуратора і всїми силами старав ся погубити Ганса. Дальше сиділа лава присяглих.

Пильно слухали і записували всьо що говорило ся.

По правім боцї того дивного судії стояло двох ангелів, котрі боронили Ганса як адвокати.

Ганс сидїв на лаві оскаржених.

Не був вже ксьондзом.

Борода неголена, погляд дикий як звичайний злочинець.

Злякалам ся, коли поглянув на мене, однак він не пізнав мене.

Лава присяглих одноголосно заявила: »Винен убійства першого степеня«.

Відтак судія взявши до руки жезло, сказав високим рішаючим тоном: »Нехай згине!«

Старенька Шмідтова перервала бесїду на хвилю обтираючи зимний піт з чола. Слухаючі спустили свої очи в землю в задуманю. Нїхто не відважив ся споглянути один на другого.

Пробудилам ся і стрясла ся зі страху. Уклякла м перед образом розпятого Христа, відмовила молитву і передалам Ганса Христови в опіку. Не моглам однак дочекати ся, щоби як найскорше подїлити ся з вами вражінями, які я відчула з причини того страшного сну. Тепер менї трошки лекше, але чую ся обезсилена і мушу положити ся до лїжка. Можете судити по менї як вам подобає ся, однак чую в своїм серцю, що з нашим Гансом мусїло стати ся щось незвичайного.«

Сон справджує ся.

Тогосамого дня появила ся вістка у всіх німецьких денниках, що в Злучених Державах Америки, в ріці Гудсон недалеко Ню Йорку виловлено труп молодої жєнщини, почвертованої за помочею пили і ножа, справною рукою злочинця. Убійник не викритий

Перечитавши сю вістку замужна сестра Ганса Елисавета Шадлер, ціла задрожала.

Сейчас побігла і подала сю вістку батькови.

Старий батько перечитавши сю вістку, задумав ся, однак, щоби показати мужність, розсміяв ся і сказав: »Моя дорога донечко, в кождім великім місті десятки а навіть сотки найріжнороднійших злочинів діє ся що дня, а щож доперва в такім великім і перелюдненім місті як Ню Йорк, де людність складає ся з найріжнороднійших шумовин з цілого світа.

Дивує мене се, що ви діти від часу того дурного сну, котрий вам оповідала мати, стараєте ся в кождім злочині вичитати злу ворожбу для Ганса.

Даймо сему спокій та не завертаймо собі голов.

Ганс здоровий, веселий і сповняє свої обовязки як Бог приказав. Я є того певний..

Се число часописи сховай і не показуй матери, бо в послідних часах вона така нервова, що се могло би зашкодити її здоровлю.

Минуло знов кілька днів.

Вражіне яке спричинив сон матери, по троха зачало забувати ся. Навіть старенька Шмідтова, котра найбільше була пригноблена, поволи вертала до нормального стану.

Дійсність.

Около 20. вересня 1913. року, в неділю з полудня була гарна погода. Ранком був покропив дрібненький осінний дощик, але пізнійше випогодило ся.

В тім то памятнім дні телеграма з Ню Йорку рознесла по цілім світі страшну звістку: »Ксьондз Шмідт зістав арештований за доверщене огидного злочину на своїй коханці«.

Тоїсамої неділї родичі кс. Шмідта нїгде не виходили з дому і старали ся цїлий час по обіді перебути дома на спільній родинній поговірці.

Але поговірка якось не клеїлась, перескакувано з теми на тему, врввано в пів реченю, або мовчано цілковито.

Одним словом запанувала там якби перед надходом великої бурі тривожлива тишина. З нетерпеливостию очікували почти, сподїючи ся знайти в часописях інтересні новинки, котрими би розірвати могли якесь невирозуміле пригноблене.

В сїй хвилї відізвав ся дзвінок.

»Слава Богу, то листонош«, виповіла пані Шадлер, дочка, котра під той час була в родичів.

Вийшла відобрати почту.

По хвилї повернула, віддала кілька листів батькови, сама зачала переглядати часописи.

»Ісусе Марійо! Змилосердїть ся над нами! Читайте!«

Відкинула часопись від себе і впала в обійми матери. »Мати моя найдорожша, сон твій був правдивим. Наш Ганс вже арештований. Він то був тим злочинцем, котрий замор-

дував в так огидний спосіб женщину виловлену в ріці Гудсон в Ню Йорку. Що найгірше, та женщина, якась Анна Авмілер, була його коханка.

О Боже! Якаж то ганьба!

О я сего не пережию!«

Заливаючи ся слезами заридала пані Шадлер.

Старенька Шмідт на сю вістку як би скаменіла.

Дивлячи ся перед себе, майже не своїм поглядом вимовила. —

»Я вже давно переболіла.

»Знала я що то так буде«.

Заледви докінчила сего послідного слова, — зімліла і впала до землі.

Всї присутні не розуміючи на разї що стало ся, але побачивши умліваючі женщини, зачали їх відливати зимною водою.

Ніхто не взяв часописи до рук поки не відратували женщин. Наколи лиш старенька мати прийшла до себе, заледве спромогла ся вимовити:«

»Читайте«. — Хочу знати чи всьо так як менї снило ся«.

Всї кинули ся до часописи.

На першій сторонї було видрукувано товстими буквами як слїдує:

ПОСЛІДНІ ВІСТИ З АМЕРИКИ:

...Прибувши перед кількома лїтами з Німеччини до Америки ксьондз Ганс Шмідт, вікарій при костелї св. Йосифа, утримував любовні зносини зі служницею при костелї св. Боніфацого, котра також прибула з Европи.

...Ксьондз Ганс Шмідт від листопада 1912 року зістав вікарим про костелї св. Йосифа, а

перед тим сповняв обовязки вікарого при костелі св. Боніфацого.

Ню Йорська поліція вислідила, що кс. Ганс Шмідт в страшний спосіб замордував свою висше згадану коханку, і части її тіла покидав до води.

. . . . Арештований признав ся до вини.

»Убивем її бо любив зм!...«

»Хиба що здурів,« вимовили всі одноголосно.

»Найгірший злочинець не посунув би ся так далеко, а щож доперва ксьондз«.

Оден батько ксьондза мовчав, і з очий його не мож було вичитати, про що в тій хвилї роздумував.

Погляд свій спрямував в одну сторону перед себе, а думки його відлетіли гдесь далеко, далеко.

Встав, — і не вимовивши нї одного слова, вийшов до свого покою, замкнув двері на ключ і сїв при столї.

Машинально виняв чорнило і папір, взяв перо до руки, і дивив ся мов несамовитий перед себе.

Остаточно потер чоло, відтак покивавши головою сказав сам до себе.

»Га, хто знае? Сейчас напишу до пана Гайма бувшого шкільного професора а рівночасно вірного приятеля Ганса.

Вони оба завсїгди переписували ся, і сподїю ся, що до нинїшного дня остають в приятельських відносинах.

Він оден може як лиш схоче усунути мої сумнїви, котрі мене чіпляють ся.

Замачав перо і задумав ся.

»Щож йому напишу?«

Про що буду питав?

Задумав ся. Дзвінок з вулиці перервав його думки.

»Хтоб то був?« шепнув сам до себе.

Як би у відповідь на його питане почув ковтане до дверий.

Гнївний, що йому в тій хвилї перескаджають з обуренєм отворив двері.

»Депеша«, — вимовила Елисавета, подаючи батькови коверту і скоро відійшла. Замкнув двері на ново і сїв коло стола.

»Від когоб то було?« подумав собі розриваючи коверту.

Депеша містила три слова:

»Гайм поповнив самовбійство«.

Наколи би в тій хвили в Атафенберґу наступило трясене землї, то старий Шмідт не почув би такого нервового удару, якого дістав на вістку про самовбійство Гайма, давного приятеля його сина Ганса. Був майже певним що потрафить видістати від Гайма інформациї, при помочи котрих він як батько буде міг видати осуд о так страшнім злочинї, котрого допустив ся Ганс на молодій гарній дївчинї в Ню Йорку.

І тепер всьо пропало.

Думки батька опинили ся в невідраднім положеню.

Не тратячи анї хвилї, скоро убрав с' і вийшов на вулицю.

Не знаючи куди йти і по що, інстінктивно звернув свої кроки на улицю до помешканя Гайма. Знав добре, що нїчого не довідає ся, що Гайм нїчого йому вже тепер сказати не може, і хотяй питав себе самого. »По що я йду?« — Однак йшов дальше.

Остаточно затримав ся перед невеликим домом оглянув його з верху до долини, як би його нїколи перед тим не бачив, і вимовив —

»Тут«. Оглянув ся позад себе як би в страху, чи хто не слідить, потрутив двері, котрі не були зачинені, і спрямував свої кроки до покою Гайма. За дверми в покою почув гамір і не надумуючись відтворив двері і війшов до середини.

То слідчі власти були заняті списуванем протоколу з самовбійства.

Обоятний на всїх нї з ким не привитав ся, лиш спокійно розглядав ся по покою, як би шукав когось.

Нагло погляд свій затримав на столику де лежало послїдне з друку число дневника. Інстінктивно зближив ся і поглянув на зміст. Здрігнув ся. В дневнику побачив статю о поповненю злочину Гансом; арешт, увязнене і признане ся до вини. Батько зрозумів тепер, що причина самовбійства була висше згадана вістка.

Але для нього? Прецїнь Гайм не міг бути спільником злочину... Зрозумів однак, що смерть Гайма мусїла прикривати чорною поволокою тайни богато нечистих річий, котрих допустив ся враз з арештованим тепер Гансом в часї молодих лїт і в страху, щоби не вийшли на денне світло, Гайм поповнив самовбійство.

Ксьондз Ганс Шмідт.

Ганс уродив ся в роцї 1881-шім.

Прийшов на світ як кожде инше дитя. Від перших днів його житя мати любила Ганса більше чим другі свої дїти.

Отже коли підріс, мати старала ся виховати його на доброго чоловіка і анї на хвилю не позволяла йому віддалювати ся від себе, анї сама його нїколи з очий не спускала.

Де лише виходила, Ганс мусів бути при ній. Як потребувала зарізати курку або качку на обід, Ганс завсїди був присутним. Тішив ся дуже як курцї підрізувано горло, і аж скакав з радости, коли в передсмертних судорогах тріпотала крилами.

Нераз просив матери, щоби позволила зарізати йому самому, на що мати не лише позволила, але й заохочувала до того подивляючи його смілість і відвагу а притім казала дякувати Богу, що такий добрий, що дав їм кури і качки, котрі можуть різати для себе на обід.

Що вечера Ганс клякав з материю до молитви і молив ся дуже щиро за всїх і вся, навіть за душі тих невинних курок і качок, котрі сам порізав.

Ганс з дитячих лїт був дуже побожним з одної сторони, а затверддим і безмилосердним на смерть і біль хотяй би невинних звірять з другой.

Мати що дня брала Ганса з собою до костела і там толкувала йому як могла значінє служби божої і инших попівських обрядів. Одним словом старала ся всїми силами защіпити в молодім серцю Ганса всї »догмати« католицької віри. Ганс був дуже памятливим хлопцем, отже з охотою запамятував всьо що лиш від мами почув. Через часте перебуванє в костелї Гансови те все зповседнїло і він мало помало затратив побожність.

Будучи в дома́, робив вівтарі, убирав ся по попівськи, та старав ся наслїдувати його, або иншими словами робив собі з того всього іграшку. Бачучи се сусїди називали його малим попиком... Родичі приписували се покликаню і постановили виучити Ганса на ксьондза.

Ганс був дуже понятливий в науці. Був найздібнійшим учеником в ґімназії і професорі віщували йому будучність, що Ганс колись зайде високо.

По укінченю ґімназії Ганс вступив до духовного семенаря в Моґунції.

По двайцятім році житя запримітили декотрі, що Ганс почав остигати в своїй побожности.

Але се була тілько злуда. Ганс не переставав думати о покликаю духовнім.

Одиноко лиш в атмосфері духовного семинаря било йому тепер за тісно, бажаючи свіжого повітря, молитва була йому не вистарчаюча, бажав розривки...

По дволітнім побутї в семінари написав до епископа, з просьбою о позволене учащаня на фільозофічні виклади.

Як всюди так і тут Ганс визначив ся своєю пильностію, а при тім був завсїгди веселий і дотепний.

Отже тїшив ся загальною симпатією у всїх. Жив тепер на иншім світї, віддихав иншим повітрем, филї житя уносили його за собою.

Був дуже гарним, товариським, а товариство гарних женщин цінив над все. Всюда вмів знайти ся відповідно і всїх розвеселити.

Здоровий, молодий, пристойний чув в собі силу, котра потягала до нього як маґнесом всїх, котрі з ним сходили ся.

Тїшив ся симпатією взагалї а головно симпатією гарного пола. Тут тоже запізнав ся з одним »медиком«, котрий передше був хірурґічним асистентом в міськім шпитали для женщин в Парижу. Ганс від першого разу дуже його полюбив і жив з ним по приятельськи. При його помочи навчив ся впробляти »ні

ґулки«, які усували наслідки нелеґальної любови.

Молодість, краса, невинність женщин, то була найлюбійша тема розмови Ганса Шмідта з новим приятелем.

Після святого письма, женщина ніколи не може бути чоловіком у повнім значіню того слова. Так говорив Ганс до свого приятеля.

Стоїть написано виразьно: »Господь Бог сотворив чоловіка«. Не згадують нічого о женщині. Доперва пізнійше по якімсь часї, коли чоловікови самому було скучно на світї, Господь Бог для його утїхи і забавки, не з осібного матеріялу, але з власної кістки мущини сотворив »щось«, що назвав женщиною і віддав чоловікови як його власність.

Чиж Господь Бог, сотворивши женщину, не віддав її до волї розкошів і розпорядимости чоловіка? Отже чоловік може з женщиною робити що йому сподобає ся.

Тїшити ся, розкошувати, поки є розкошею і дякувати Богу за його доброту. Скоро лиш стає ся тягарем, — зробити з нею як з качкою....

Найбільше перешкаджає в любові.... овоч її..., але нинї людий і так за богато на світї, тому отже піґулки будуть найбільшим добродійством для загалу.

Так витолковував собі молодий слухач фільозофії Ганс Шмідт.

І завсїгди бажав зістати ксьондзом. Тїшило його то дуже, як мріяв в своїх думках про слухане сповіди.

Він, Ганс, буде сидів у сповідальници, а до нього будуть приходити молоді, замужні жінки, дївчата і вдови і говорити йому до уха несотворені річи. Замужна скаже кілько разів

она здурила свого чоловіка, з ким і в який спосіб.

Дівчина — чи має вже кавалера чи ні, як має, то як давно, чи добровільно йому піддала ся, чи любить його ще тепер, чи має другого і т. д.

Кождий муж або коханок віддав би житє своє за одну з тих тайн.

А він, Ганс буде то всьо знав з обовязку свого покликаня. Буде картав або потішав залежно від власної волї.

Бачити красоту женщини, оцінити рухи, розуміти її чесноту і бачити її думки. То справдї для жадного мужчини під сонцем, щоб найпристойнійшого, найбогатшого, не є доступним з виїмком ксьондза.

— І я се осягну — думав. Любов гарної женщини, то найбільший скарб на світї!... І я се буду мати.

Наколи буду знав тайни женської чесноти і буду знав їх думки, тодї замужна або дівчина, жадна не потрафить менї оперти ся; тим більше, що я сам буду її сповідав і розгрішав. А потім?...

Як станутъ тягарем?...

Пішлю на лоно старого Авраама...

Але щоби ті всї чуда виробляти, потреба передовсім зістати ксьондзом, і отримати на те власть! — Від кого?... Ха-ха ха! засміяв ся іронїчно. Прецінь записано в законї: »Кому звяжеш на земли, буде звязаний і в небі, а кому розвяжеш на земли, буде розвязаний і в небі«. — Мушу зістати ксьондзом...

І з подвійною енерґією взяв ся тепер до студійованя фільозофії. Вкоротцї скінчив курс і записав ся на теольоґію. Мрії Ганса справдили ся, бо в коротцї, в 1906. роцї зістав висвяченим на ксьондза. Як лиш Ганс

зістав ксьондзом, з цілою енерґією зачав свої мрії замінювати в дійсність. Забракло йому одної річи, о котрій цілком не памятав, того не відступного у всякім разї союзника.... капіталу.

Тоже не перебирав в средствах...

Зручний з природи до всього, був тоже майстром в наслїдуваню ріжних почерків письма, допускав ся найріжнороднїйших шахрайств. Власти костела хотяй дещо знали о поступках Шмідта, дивили ся на то крізь пальцї. Доперва коли кс. Шмідт, за виробленє фальшивих дипльомів для учеників зістав арештований у монахії в Баварії. — А щоби очистити костел від закиду, не вагали ся виказати, що Шмідт суспендований. Коли в суді виявив ся цілий ланцюх поповнених Шмідтом найріжнороднїйших шахрайств, постарали ся узнати його за слабого на умі і увільнено від відвічальности. Суд віддав Ганса під опіку батька, під услівєм, — щоб старий Шмідт віддав свого сина до дому божевільних. — Замкнений в домі божевільних, кс. Ганс Шмідт, мабуть з боязни, щоби на правду не збожеволіти — втік звідтам і виеміґрував до Америки.

Так скінчив ся перший перехід карієри кс. Ганса Шмідта в Европі. Чи по приїздї до Америки наверне ся? Чи змінить своє житє, чи ще гіршим зістане? В недалекій будучности побачимо.

При ліжку хорої матери.

— Єлюсю! мая люба дитинко, йди, положи ся спати, бо цілком стратиш своє здоровлє; я тимчасом буду при хорій матери«. Так говорив старий Шмідт до своєї дочки Єлисавети.

Успокій ся отче! Нічого мені не стане ся. Чую ся цілком здорова. Матери тоже нині лекше, бо спить спокійно, горячка уступила.

Перед годиною був доктор, — розказав, щоби лишити її в спокою; як пробудить ся, давати що дві години по ложочці сего лікарства, і показала на фляшку, що лежала на столику. »Не є то для мене така тяжка праця, як то вам здає ся. Поки мати спить, переглядаю часопись, скоро пробудить ся — подаю її лікарство. А завтра сподію ся, що мати буде далеко здоровшою, бо після запевненя лікаря, небезпеченьство минуло ся. Натомість я раджу батькови положити ся до ліжка, бо батько через цілий час, від коли мати хора, досить свого здоровля стратив. Отже добраніч, отче!«

— »Чи є що нового в часописи?« запитав батько не відповідаючи на добра ніч. Єлисавета завагала ся на хвилю... Чи має сказати правду?

Але й не повинна здурити батька...

— Нового як би нічого!

— Лише ще дещо про Ганса...

Батько здрігнув ся..

Єлисавета не зауважала сього і говорила дальше.

» Суд розпічне ся в листопаді.

Ганса будуть боронити найліпші адвокати в Америці. Ганс мусів мати добрих прятелів, котрі напевно тепер старають ся його увільнити. — Гм«...

Гм... Всі ксьондзи його приятелями...

Єлисавета здивовано поглянула на батька.

— Чи думаєш моя донечко, що для духовеньства се не є ганьба? Наколи зпомежи них викриють такого злочинця? Але вони нічого

не поможуть! Увільнити його не вдасть ся; в остаточнім разї зроблять його божевільним. Об тім поговоримо завтра. Добраніч, Елюсю!« Поцілував дочку в чоло і вийшов до свого покою. Коли повернув від Гайма, застав вже доктора при ліжку хорої жінки. По тій пе ребутій сценї, стара дуже розхорувала ся, дістала горячку, зривала с.. з ліжка, вимовляла несотворені річи. То бачила Ганса, як він різав дївчину, то знов бачила його в пеклї як цілував ся з люцшіром і т. д. Отже завсїгди мусїв хтось доглядати хорої. Часами обидвоє з дочкою через цїлу ніч не спали. Так проминуло два тижнї. Від вечера горячка зачала зменшати ся і нинї стара Шмідтова чує ся ліпше. Через той цїлий час анї раз не думав про Ганса, здавало ся, що забув о нїм. Доперва нинї Єлисавета розбудила в нїм наново від двох тижнів заспані думки. Знайшовши ся у своїм покою, сейчас розібрав ся і положив ся до лїжка: бажав заснути, але сон не брав ся. Найріжнороднїйші чорні думки тиснули ся до голови. Чи Ганс є убійцем або божевільним? Та думка не давала йому спокою. Обсервував він Ганса від дитиньства, був він дуже побожним але й химерним, а передовсїм твердим немилосерним; одним словом не надавав ся на ксьондза.

Отже з початку за нїщо в світї не хотів вчити Ганса на ксьондза.

Але потім на домаганє жінки, котра бажала хоч одного сина мати ксьондзом, згодив ся мимо волї. За то тепер бідна тяжко мусїла від покутувати.

Шмідт знав дуже добре, що Ганс не був божевільним. Зробили з нього божевільного тому, щоб не втратив реверенди... Він знав дуже добре, що Ганс був і остав при здоровім

розумі; одиноко розпустне жите допровадило його до ошуства. Але тепер?

— Чи Ганс міг довершити такий огидний злочин при здоровім умі? — Того зрозуміти не можна. Не може бути найменьшого сумніву, що Ганс утримував любовні зносини з Анною Авміллер. — Може навіть з килькома иншими нараз. — А наколи йому остогидла— убив її. Алеж преціньміг відобрати її житє в инший спосіб. Преціньє тисячі способів смерти — Перерізати їй горло ножем. відтак тілу вати на кавалки. Бррр... То справді переходить понятє здорового чоловіка.

А може?! Хто знає?! Хто то знає?! Преціньк коротко перед від'їздом Ганса звідси, зістала в страшний спосіб замордована телефоністка Гаас. Злочинець доси не відкритий. А смерть Гайма, котрий на вістку про арешто ванє Ганса відібрав собі житє! Чи не скриває ся тут якась страшна тайна? Хто знає?! Хто знає?! Борючи ся з думками, лежав Шмідт в ліжку, вичерпаний на силах, заснув аж над ранком. Коли пробудив ся, була вже десята година рано. Скоро убрав ся і пішов до покою жінки. Старенька Шмідтова сиділа обложена подушками в ліжку, на силу розмовляла з дочкою, котра ані на хвилю не відходила від матери. Увійшовши до покою Шмідт сів на крісло. В тім служниця оповістила, що прийшов якийсь незнакомий... котрий хоче бачити ся з Шмідтом і чекає його в сінях. — Шмідт перепросив на хвилю жінку і дочку, сам вийшов на стрічу незнакомого гостя...

Побачивши перед собою незнакомого, в котрім пізнав по убраню чужинця, здогадав ся, що прийшов в якійсь дуже важній справі. Озвав ся перший: »Чим можу служити добродієви?«

— Приходжу в дуже важній справі до вас, котра в кількох словах не дасть ся обговорити...

— Прошу до мого покою...

Усївши при столї, поспитав незнакомого: »Щож нового; яка важна справа до мене?«

Незнакомий дивлячи ся питаючим поглядом на Шмідта, відповів питанєм...

Чи маю честь бачити перед собою шановного добродїя Шмідта? — Чи так?

Шмідт махнув головою потакуючо..

— »Отже так пане Шмідт; — зачав незнакомий. »Нім представлю себе хто я є, і в якій цїли пригнав аж сюда з за океану (бо сподїваю ся, що пан Шмідт пізнав в менї чужинця), прошу бути зі мною щирим і отвертим... Зазначую з гори, що я є щирим приятелем пана Шмідта, а рівночасно того, — в котрого інтересї загнав ся аж сюда. А приїхав з Америки в справі дорогого нашого душпастира— ксьондза Ганса Шмідта; висланий через його приятелїв... Як спеціяльний аґент.

Вимовив своє назвиско і стиснув руку Шмідта. Розходить ся о те, що наш дорогий Ганс Шмідт через цїлий час сповнюваня духовних обовязків був дуже добрим і примірним ксьондзом; за що його дуже поважано. Всюди і завсігди був товариським і був знакомим в широких кругах ню йорської интелїґенції. Нещасний... Дістав страшної умової хороби. Під впливом хоробливого напору допустив ся пкарадного злочину... о котрім не будемо згадувати«. Тепер Шмідт поглянув на аґента недовіряючо. »Суд як суд. Продовжав аґент. Звичайно опирає ся на живих фактах. Колиб забракло достаточних арґументів що до хорого уму кс. Ганса Шмідта, не оглядаю-

чи ся на його попередні заслуги, можуть його засудити на кару смерти; що було би невинагородженою шкодою для нас всіх, бо остала би нічим не стерта пляма на нашім католицькім костелі... В тій цїли, повторю ще раз, вірні приятелї кс. Ганса Шмідта вислали мене сюди, щоб зібрати потрібний нам матеріял з місця його уродженя і вихованя, щоби остаточно переконати судові власти о хоробливім станї кс. Ганса Шмідта. Всї інформації, які доси зібрані, свідчать в користь нещасливо го... Розходить ся одиноко що до опінії батька. Сподію ся, що шановний Ганс Шмідт не відмовить потрібної нам інформації, котра до вершить доси зібраний матеріял. Яко отець, мусів запримітити злий наклін з причини слабого ума Ганса. Без сумнїву, що Ганс будучи дитиною мусів його мати.

Шмідт в души вже давно згодив ся з виводами аґента. Зітхнувши вимовив:

Нещаслива дитина.

Зачав тепер оповідати аґентови о всїх вибриках Ганса. Розуміє ся, нічого не висловлюючи о своїх переконанях — що Ганс не був божевільним. Аґент записував то всьо в своїм нотесї. »Дякую!« — сказав ховаючи нотес до кишенї. » То буде вистарчаюче, щоб переконати судові власти о непочитальність кс. Шмідта«.

Подали собі руки.

Опісля Шмідт представив аґента родинї яко приятеля Ганса. Довго дебатували над житєм і поступком звироднїлого Ганса, а при кінци вмовили в себе всї, що Ганс направду повинен бути божевільним. »Добре булоб, що би хто небудь з родини був присутним в Ню Йорку і став в суді як свідок« — додав аґент.

— Найлїпше було би, колиби міг бути при-

сутним батько ксьондза. Як батько, оповівби всї свої спостереженя, що до хоробливого ума; від малої дитини Ганса«. — По короткій нараді рішено, щоби Шмідт з дочкою Єлисаветою, поїхали до Америки на суд Ганса. Мати Ганса мимо щирого бажаня побаченя ся з Гансом, поїхати не могла. Скоро наспіла вістка, коли розпічне ся суд над Гансом, сейчас виїхали до Америки, щоби стати в суді як свідки в обороні злочинця.

Карієра ксьондза Шмідта в Ню Йорку.

Звичайне живе місто як Ню Йорк, начеб спустошене. Студінь тривала від кількох днів зимний вітер не уставав, хвилями зривав ся сильний вихор і гонив мов би з гнївом десь далеко - далеко...

Небо мов би загніване встелило ся чорними хмарами, змежи котрих де не де виглядало сонце і сейчас скривало ся. Часами почи нав падати острий дрібний дощ, котрий безмилосерно бив всїх хтоб не показав ся на улици. на однім з більших доків — від самого ранку, не зважаючи на дощ стояла громада заінтересованих людий чекаючих на великий пароxід, котрий ще минувшої ночи мав приплисти з Европи і привезти їм кревних, знакомих або приятелів.

Корабель спізнив ся!...

— Нїчого дивного?! — в таку пору!

Щоби йому що злого не стало ся?!

Такі і їм подібні слова переходили з уст до уст по тисяч разів. Остаточно над вечером спостережено над водою клуби диму — відтак малу чорну точку, котра зарисовувала ся що раз виразнїйше на морських филях. Деякотрі приложили до очий далековиди. А що?

а що? питали ся кругом... Так... то шифа з Европи. Але чи та сама, на котру чекаємо — то питанє?...

Тим часом точка ставала що раз виразнійшою і не задовго замінила ся на великанського морського »потвора«. Филї морські як би хотіли недопустити страшного великана до берега, завзято його атакували. — І спинали ся, в гору, і з цілою силою кидали ся на великана. Але бачучи свою неміч супроти того великана, пінили ся зі злости і зі страшним гуком розприскували ся довкруги. Натомість великан взносив ся гордо на хребтах морських филь, в гору, і мов би глузуючи з їх безсильної встеклости, пригнїтав їх цілим своїм тягарем. Викидав гнївно цілі клуби чорного диму, зближаючи ся до берега. Вітер утих цілком. Навіть сонце виглянуло з за хмар і освітило своїми золотими лучами парохід, начеб хотіло переконати ся, яких людий той великан привозить на американську землю. Лиш скоро сховало ся за небосклоном.

Тим часом великан, начеб герой по віднесеню побіди над неприятелем, кланяючи ся з повагою зближав ся тріюмфально; і заревївши три рази в'їхав до порту. На покладї зароїло ся від пасажирів, всї повиходили зі своїх кают і цікаво приглядали ся містови, о котрім будучи еще в Европі, тілько чудних річий наслухали ся.

Подивляли його великі каменицї і загально думано: — Тут золота земля! Тут житє! лиш птаиичого молока нема.

Наївні! Не знали, кілько в тім розкішнім на погляд місті, знаходить ся тисячів людий без кавалка хлїба.

Кілько сліз! біди, — і розпуки!

На самім переді покладу стояла громада людий, з межи котрих відріжняв ся пристойний мущина. Розглядав ся з цікавостию довкруги...

На його лици можна було доглянути іронічний усміх а в очах дику хитрість.

Був то ксьондз Ганс Шмідт. Сатана в людськім тілі... Мордерця!... Ксьондз Шмідт.

Прибувши до Ню Йорку, — не пійшов зголосити ся до властий костельних, — старати ся о посаду ксьондза, і замешкати де небудь на парохії, лише ульокував ся у однім з першорядних готелів. Звідтам, щоб докладно провірити американські обставини, навідував що дня найріжнороднійші костели... Крім того бував у театрах, в першорядних і підрядних реставраціях, на виставах, забавах і т. д. Всюди старав ся придбати знакомости, розуміє ся що раз то під иншим прибраним іменем.

Шукав якогось занятя.

Але якого?! Такого, котре би не вимагало ніяких фізичних напружень, а також умових а приносило добрі приходи... Таке занятє і через нікого не контрольовані приходи, може мати лише оден ксьондз! А як на нещастє він був »суспендований«.

»Але що то значить »суспендований?«

»Який був по висвященю, таким остав ся по »суспендованю«... роздумував. »Нічо мені ті церемонії не дали, — окрім властий кастельних в Могунциї, ніхто на світі не знає. Отже то всьо складає ся в мою користь.

— Не задовго я зможу висвячувати і »суспендувати«... Треба лише зручно взяти ся до діла.

— Від завтра зачинаю шукати занятя при костелі, і, о чім иншім не хочу анї дума-

ти; позаяк ніщо на світі ліпшого знайти не можливо.

В пошукуваню того рода заняті, ксьондз Ганс Шмідт не натрафив на найменші трудности, бо власти костелів Ню Йорку нічого не знали про суспендоване Шмідта в Европі. По зложеню подрібних декларацій, Шмідт без найменших перепон зістав вікарим при костелі св. Боніфацого в Ню Йорку

»В сліди Христа«!...

— Дійшовем до цїли! — сказав сам до себе. »Маю тепер оперте, становище, занятє...

— А щоби часу на дармо не тратити, потребую тепер взяти ся щиро до праці. Я є тепер особою не тикальною, бо реверенда попівська, — є заслона, з поза котрої світ нічого, а нічого не може добачити.

— Передівсім мушу сфабрикувати сї чудові »пігулки«. котрі придадуться не для одної »білоголовки«...

» Не одна з них позволилаб собі любовної розкоши... але повстримує єї боязнь скомпромітованя перед світом. Отже мої пігулки будуть правдивим благословеньством для них.

— В случаю колиб котра з них мала стати ся тягарем для себе і для мене, тоді буду змушений зробити її найбільшу ласку, і заслати єї на другий світ...

— В тій цїли мушу заосмотрити ся в книжку з посмертними цертифікатами. Самий посвідчу як доктор.... пізнїйше як ксьондз, відправлю погріб, і на тім еще зароблю.«

Здобувши широкі знакомости, без трудностий дістав всї потрібні йому матеріяли.

Бував всюди! Нїгде його не забракло... Але представляв ся за цивільного (світського) і змінював назвище.

Коли на однім місци був як доктор то на другім — як німецький грабя і т. п.

Алькоголїчних напоїв не пив цїлком. або дуже мало. За те дуже любив товариство женщин. Його дикі пристрасти не мали границь...

По ночах розпусти що ранку входив до костела, і відправляв »духовні церемонії«. А громада наївних людий з пошаною дивила ся на побожного вікарого. Реверенда ксьондза є його заслугою! і обороною перед посудженєм. Вечером знов повертав на лоно розпусти... і що раз, то низше і низше спадав.... у бездонну моральну пропасть. Таке розпустне житє кс. Шмідта, потягало за собою кольосальні видатки. Жертви костельні, знесені вірними, кс. Шмідт старанно віддавав на »жертви« розпусти.

Чотириста долярів украв з одної лише великодної колекти.

»Дурний дає — мудрий бере...« Побачивши в одного німецького ксьондза котрий був в гостині на парохії, повну шкатулу грошей, украв.... Але то всьо не вистарчаюче. В міру того як що раз то глубше скачував ся в баюру моральної гнилизни, що раз більше відчував недостачу в грошах... Тоді почав придумувати над способом збогаченя ся. Прийшло йому на думку, що є люди, котрі потрафлять фабрикувати гроші. — від чогож голова на карку...

Роздумавши добре за. і против: рішив підробляти десять-долярівки. Але його най-

більше гризло, — що до того підроблюваня грошей то се, що потребувало конечно спільника, котрому міг би повірити зиміну грошей. А такого не легко було знайти. Не міг прецінь повірити своєї тайни такому, котрий би відкинув пропозицію. Тайна була би здраджена, і треба булоби — за всяку ціну усунути... непожаданого свідка.

Такого обороту річи Шмідт цілком собі не бажав. Хотів вишукати такого чоловіка, котрий би з горі на всьо згодив ся...

НОВА ЗНАКОМІСТЬ.

Через довгий час перебирав в думках всіх своїх знакомих; розважав їх характери, оціняв здібности, і нікотрий йому не надавав ся.

Остаточно вже тратив надію, — чи взагалї хтонебудь знайде ся відповідний спільник, коли случило ся, що переходячи в ночи через одну з найменших перехідних улиць в Ню Йорку, зайшов до підрядної роставрациї. Були там ріжнородні шумовини. Споглянувши на присутних, затримав свій погляд на однім столику при котрім сидів над горнятком кави якийсь мущина, і дивив ся прошибаючим поглядом просто в очи Шмідта. Силою того погляду, Шмідтом стрясло.... Якби його щось вкололо!

Гдесь бачив того гостя?

Але где?

На разї не міг собі пригадати. Хотяй було досить місць не занятих, Шмідт наумисно усів при тім самім столику на проти гостя, і також попросив о горня кави. — Ми з добродієм вже раз мусїли гдесь бачити ся? — Відізвав ся Шмідт перший.

— Не пригадує добродій собі »Золотої Звізди«?.... Тої хорошої бльондинки з солодкими синими очима...«

— О так! дійсно, дійсно. То добродій там був!

— Тепер пригадав собі, ха-ха-ха!

Подали собі руки і представили себе; розуміє ся, кождий під прибраним назвиском.

Тепер Шмідт пригадав собі, що того добродія, часто бачив в ріжних брудних баюрах.

В дальшій розмові переконав ся Шімдт остаточно, що то є властиво матеріял, котрого він потребує на спільника. — Рішив йому звірити свою тайну, і освідчив, що потребує порозуміти ся з ним завтра без свідків. — Новий знакомий, не здрадивши найменшого подиву, приняв пропозицию з охотою. Рішено завтра о десятій годині вечером зійти ся під осібним числом, в однім з Ню Йорських ґотелів. По довгій балачці, розходячи ся над ранком, пригадали собі еще раз, годину і адресу готелю.

В ГОТЕЛИ.

Було заледво три четвертих на десяту як до готелю під Н. Х. увійшов з паличкою в руці, досить гарно убраний молодий мущина.

— Нема його ще! — Вимовив сам до себе. Відтак упевнивши ся чи не заняті сї покої, усів собі при столику і казав собі подати шклянку води. Закурив циґаро і поглянув на зиґарок... За пятнайцять мінут, буде міг довідати ся, що той німецький ґраф може мати за таку важну тайну для мене?

— Цілий той ґраф видає ся менї дуже загадочним... Передівсїм думаю, що він є такий ґраф, як я банкир... Ха-ха-ха! добрий з мене банкир... Послїдних кілька центів в кишенї... Коли та його тайна натури фінансовоїS — З охотою буду служив. — Хотяй би з діяволом в поєдинок пійду, щоби я лиш мав добре заплачено. — Чомусь не приходить? — Дві мінутї до десятої! — Можливо, що не прийде?!«

В тій хвилї в дверях вказав ся Шмідт.

— Ходїмо на гору — каже Шмідт, і пійшли.

Шмідт розказав подати коняк і зимну перекуску. Чув ся нинї трохи зденервований.. В таких случаях любив випити для відваги.

Як лиш слуга вийшов, Шмідт замкнув двері на ключ і усїв при столї.

— Напиймо ся із за нашого пляну.

Споглянув глубоким своїм поглядом просто в очи гостя, як би тим способом хотів проникнути його душу і переконати ся остаточно чи не зробив помилки що до вибору спільника. Той послїдний витримав погляд Шмідта спокійно. Жаден мускул не здрігнув ся йому на лици. Шмідт дивлячи ся просто в очи гостя зачав говорити поважно і таємничо:

— Отже так мій добродїю! — Справа, котра привела нас тут, є дуже важної фінансової натури; вимагаюча трохи зручности а передівсїм осторожности. Але перед остаточним виясненєм, конечність вимагає, щобисьмо докладно пізнали ся. Я вірю, що так добродїй як і я, не єсьмо тими за кого представляємо ся. Я називаю ся Ганс Шмідт, і не єсьм ґрафом, але вікарим при костелї св. Боніфація.

Гість бачучи сю отвертість Шмідта, заявив:

— А я є знаний під назвиском Ернест А. Мурет, дентист.

Шмідт уважнійше приглядав ся, як би не довіряючи чи сказав правду.

— З причини мізерних приходів, які приносить дентистична практика, досить зчаста мав я спосібність користати з инших невиразнійших жерел.... Сподію ся, що леґітимація вистарчаюча...

Подавши собі руки і випивши по одному, Шмідт предложив Муретови проєкт підроблюваня десять - долярівок. Е. Мурет з охотою згодив ся на таку роботу. І безпроволочно на конто будучого інтересу, затягнув пожичку кількадесять долярів від Шмідта. Ті два кримінальні злочинці не лише були одної думки і одного характеру, але навіть з лиця були так до себе подібні, що кождий їх взяв би за рідних братів. Тепер гроший не буде їм бракувати... Оба спільники кс. Шмідт і дентист Мурет, винаняли осібний дім в котрім виробляли фальшиві гроші, котрі видавали на гулянки і розпусту.

Вернім ся до Анни Авмілер, на чолї котрої кс. Шмідт витиснув свій поцілуй і подав ся до костела. і той страшний сон, котрий присnив ся Анні тої самої ночи, що спонукав Анну до приреченя, що буде уникати ксьондза Шмідта на кождім кроці.

На парохії.

По відправі служби божої в костелї, не маючи нїчо більше до роботи, ксьондз Шмідт сидїв у своїм покою і страшно нудив ся. Пробував читати часопись — романси, але не міг. Думки його були далеко, і не міг зібрати ваги на читанім предметї.

Кинув книжкою об стіл, і почав ходити нервовими кроками по покою, »Ні, то не до знесеня!« повторяв раз по раз ходячи по покою з затисненими пястуками. Та дівчина мене припровадить до божевіля... як приходить на думку, що вона погорджує мною.

— Чогось подібного в своїм житю я ще не відчував, хотяй мав до діла з ріжнородними женщинами, ані одна з них не зробила на мені подібного вражіня.

— А може? — Може я в ній закохав ся? Як студент! Ха-ха-ха! То булоб дурне!?... Закохати ся в служниці!

— Ні! Тут є щось иншого!...

Кожда инша будуча на її місци, сама шукалаб спосібности до зближеня ся і уважала би то собі за щасте трошки поромансувати з ксьондзом...

— А она!..

— Попросту мене уникає...

— Ріжні роди женщин!?...

— Одних купує ся за гроші, другі за ріжні обіцянки!... А є і такі, котрі і тим всім погорджують! бо боять ся гріху.

— Для тих послідних! Найлїпше лікарство є сповідь...

Як на сповіди загляне ся в найглубші тайники її души, — і рівночасно увільнить ся їх від кари за гріхи, тоді кожда з них звичайно стає мягка як віск... До того рода женщин зачисляв єм Анну Авмілер, однак я грубо помилив ся...

— Від часу послідної сповіди, на котру я так числив, ані одного разу з нею не здибав ся. Вмисно виходив з костела в ріжних відступах часу; маючи надію застати її в своїм покою при прятаню.

В покою завсїгди знаходив порядок, але Анни нїколи!...

— Очевидно, що хотяй в дуже делїкатний спосіб, але уникає мене.

— Хто знає!? — Може мене й ненавидить!...

— Тим гірше для неї! — Як погордить мною, то поруш у небо і пекло! Самого люципера на поміч покличу, — а мусить стати ся по мойому...

— Та її байдужність ще більший огонь в менї розпалює. Ох! як я її бажаю!

Яка она гарненька! Яке біленьке має тїло... І на саму думку, дрож пристрасти потряс ним цїлим...

Хватав руками повітре, притискав до своїх розпалених жаждою пристрасти грудий, і бігав по покою як шалений.

— Мушу її дістати за всї скарби світа... Мушу її мати! Мушу її обіймати, цїлувати, гризти її тїло, виссати її кров, спалити ся разом з нею на вуголь!

— Але як?! — Як то зробити? Коли її нїколи нїгде здибати не можу...

Розкинув руки безрадно...

В тім поглянув на образ святої Єлисавети, котрий висїв на стїнї. Зложив руки і почав молити ся.

— О свята Єлисавето! Патронко всїх женщин, Ти бачиш, о свята, кілько я терплю з причини тої негідної дївчини. Глянь на мене своїм оком милосердія і скороти мої терпіня. Натхни менї спасену думку, — що маю учинити, щоби здобути її серце. А також запали в нїй огонь любови і зроби, щоби була послушною волї твойого слуги. Амінь.

По скінченій молитві усїв в фотелю, і , оперши голову на руках, довго роздумував.

— Нині! — або ніколи! — шепнув ударяючи в стіл, і наново почав ходити по покою.

Потиснув ґудзик дзвінка.

— Мушу її мати! — тут в себе. і то нині еще...

— Під закидом, що в покою нині не було спрятано, пішлю сторожа, щоби її сейчас тут закликав. В такім задуманю ходив по покою, так, що й не чув як двері відхилили ся і до покою всунув ся потихо сторож. Зняв капелюх і хвильку приглядав ся Шмідтови, котрий нервово ходив по покою. Ксьондз Шмідт котрий доси не завважав присутности сторожа здрігнувсь... Затримав ся на місці і кликнув:

— А, то ти!

— Чи то нині Ені запрятала покій, не бачив єсь?

— Ні, прошу отця духовного, не бачив.

— Я зараз так думав!...

Дотикав пальцями ріжних предметів, а витираючи хусткою пальці говорив:

— Той покій цілий тиждень мусів бути непрятаний...

— Йди сейчас, заклич мені тут Ені.

— Скажи їй що ксьондз вікарій потребує її — і баста!..

— Чуєш?...

Сторож вийшов.

Серце розбите.

Від часу сповіди і від страшного сну — Анна Авмілер до сего часу анї одного разу не здибала сь з ксьондзом Шмідтом. Будучи в костелї завсїгди клякала де небудь в кутї і старала ся не поглянути на нього. Відчувала

інстинктивно, що Шмідт пожерав її очима; то дї не підносила очий в гору, боячи ся, щоби не зійти ся з його поглядом.. З причини свого обовязку була змушена що дня упорядкувати покої дьсондза вікарого Шмідта, завсїгди уважала, коли виходив до костела, і скоро лише вийшов, — сейчас полишала всї инші занятя, бігла до його покоїв, скоро прятала, і чимскорше вертала назад. Так час уплив без жадної зміни для неї. З веселої і смілої дївчини стала ся тепер сумною, несмілою і мовчаливою. Будучи вірною свойому приреченю, всїми силами уникала Шмідта.

Як лиш була певною, що Шмідт її не бачить, тодї з любовю споглядала на нього. Пробудило ся якесь инше, нове, доси їй незнане почутє...

Чула, що має у своїм серцю, щось більше для нього... А ніж звичайну пошану для ксьондза.

Любила його!...

Тішило її то дуже, що кс. Шмідт на жадну иншу так не дивить ся як на ню. Часами роздумувала, що зле поступає, — уникаючи кс. Шмідта... Було раз, що кс. Шмідт був через якийсь час занятий ріжними кримінальними справками і через те менше звертав уваги на ню, думала, що вже о нїй забув, тужила за ним... Уникала його! — а хотїлаб дивити ся на нього. Лякала ся його! — а хотїлаб його мати при собі...

Але то була лише хвилева тиша перед зірваннєм ся великої бурі. Шмідт, маючи до спілки з Муретом кримінальне жерело приходів і пересистивши ся ріжними приятелями, рішив ся здобути Анну. Недосвідчена!... Не знала, що уникаючи Ганса, сама мимоволї за-

кидає петлю на його шию, своєю силою його тягне до себе.

Нагло, в часї її роздумувань увійшов сторож кажучи:

— Ксьондз вікарій казав, щоб Анна сейчас прийшла до нього.

— Ксьондз вікарій? — запитала Анна.

— А що там такого стало ся?

— Ксьондз вікарій такий розгніваний! Всюди повно порохів, каже, покій мусів бути яких два тижнї не пятаний.

— Я що дня прятаю! — відізвала ся плачливим голосом Анна — не знаю що ксьондз вікарій від мене хоче.

— Йди то довідаєш ся... сказала ґаздиня.

Анна Авмілєр почувши розказ кс. Шмідта а заразом і ґаздинї, збирала ся вийти повна встиду і неспокою.

— Пощо він так нагло посилає до мене? Від послїдної сповіди лякалам ся того, бо говорив менї такі річи, котрі не мали нї найменшого звязку зі сповідею. Пійшлам до иншого сповідника.... і визналам всьо, що говорив кс. Шмідт.. Тамтой дуже мене скартав, мовлячи: Кождий чоловік мусить слухати ксьондза, бо він знає, що робить... Господи! Як би мя щось за серце стискало! — А однак йти мушу.... Преціньж Шмідт є ксьондзом а кождий ксьондз мусить знати, що робить; бо він є відвічальний перед Богом за нас всїх... Не послухати ксьондза? — то було би смертельним гріхом. То було би не по христіяньски!... Так роздумуючи, закривши личко фартушком, вибігла з покою.

В печері.

По виході сторожа Ганс Шмідт був задоволений зі свого помислу, бо знав добре, що Анна є дуже побожна, і як така, не усмілить сяне услухати розказу ксьондза. Усївши в фотелю затирав руки з радости.
Дрощ похоти стрясав його тілом, коли в думках предсгавляв образ Анни при собі. Найбільше клопотало його те, як він до неї має приступити.

— Прецінь не можу її так трактувати, як ту, котра без сорому продає своє тіло за гроші.

Був ціком неприготовлений як поступити зі своєю жертвою, як нараз почув несміле ковтане до дверий. Здрігнувсь, кров ударила йому до голови, але по хвили запанував над собою і спокійно отворив двері.

— Прошу, — вимовив дрожачим голосом і витягнув руку на привитане. Анна трохи блідша як звичайно, спокійно стала перед ним.

— Правдоподібно тут всюди нечисто, по вно порохів, покій нині не був прятаний — відізвала ся Анна.

— О той цимбал! Всьо виспівав, — подумав собі Шмідт і трохи змішаний говорив:

— О, що то, то ні, всьо в порядку. Я з тобою, моя ти люба дитино, цілком в иншій, в дуже поважній справі потребую говорити... Прошу сідати.

— Сподївалам ся того — подумала Анна а голосно додала:

— Дякую! Прошу говорити, я слухаю!

Шмідт поглянув на ню таким дивним поглядом, що Анна задрожала і усїла на край крісла як би готовила ся до утечі.

Хитрий в своїй штуці Шмідт знав дуже добре, що в серцю дівчини діє ся.

Тому рішив зачати цілком з иншої бочки, тому, що не любив плаксивих і сумних женщин. Бажав, щоби йому Анна віддала ся сама.

— Знаєш, моя дитино, річ є така — зачав поважно Шмідт: — Довідав ся я случайно, що від якогось часу попалась в неласку ґаздині, котра просила пароха, щоби тебе видалити зі служби!...

Анна незначно здрігнулась, жаль її було би розійти ся з так вигідним занятєм, але позістала спокійною.

Шмідт однак то завважав і говорив дальше:

— Знаючи твою учтивість і побожність. жаль менї стало за тобою, і як добрий пастир, вставив ся за тобою до пароха. Він менї прирік, що на якийсь час тебе єще затримає...

Лише на якийсь час — подумала Анна, а Шмідт як би відгадуючи її думки додав:

— Розуміє ся, то буде залежати від обставин...«

Анна Авмілер слухаючи Шмідта, встидала ся в своїй душі, що мильне мала о нїм понятє. Щоб стало ся з нею, колиб тепер зістала видалена зі служби, где пійшла би шукати занятя. А він, будучи ксьондзом, не встидав ся просити пароха за ню, за простою слугою, як найліпший приятель. Була йому в тій хвилї неограничено вдячна. Перестала лякати ся усіла смілійше на кріслї і споглянула просто в очи Шмідта. Шмідт бачив тепер ясно, що дівчина стала тепер роз'оружена, отже єще з більшою повагою говорив дальше:

— Бо подумай собі моя дитинко, що би було, коли би ти тепер стала видалена?

Ти еще дуже молода, недосвідчена і занадто пристойна дівчина, а на таких небезпеченьство чигає на кождім кроці. Була бись змушена йти тяжко працювати до якої брудної фабрики і бути зависимою найріжнороднійшим »боссам« або пійти до иншої служби, поневіряти ся по якихсь айриських або жидівських брудних кутах.

Тепер на якийсь час ти є безпечна, а може і на завсїгди.

І то всьо зробив для тебе той... котрого так уникаєш, а можливо і погорджуєш ним.

— Я ніколи не погорджую — відозвала ся несміло Анна.

— Дав би то Бог! Дав би то Бог! Щоби то так було. То по християнськи... Уважай, моя дитино. Ніколи, ніколи не вільно погорджувати. тим більше особами духовними. Духовенство треба любити над всьо.

— Як на те заслугують — відізвала ся Анна.

— Того не вільно нікому судити, — то є смертельний гріх моя дитино.

— А коли його самий ксьондз поповняє?

— То нічого. Ксьондз має власть відпущеня всїх гріхів, хотяй би найстрашнійших. Але даймо з тим спокій.

— Перед хвилею сказалась моя дитинко що ніким не гордуєш, а чому ти мною погордила?

Для чого від часу сповіди так мене уникаєш?

— Від сповіди? — з гіркою усмішкою спитала Анна і поглянула просто в очи ксьондза.

— Чи то ксьондз сповідею називає, коли цілий час лише о любови правив?

— А певно що так, бо любов є най-

більшим скарбом на світі. Але любов, о котрій я правив, то є... то є любов свята, ангельська, бо і ангели в небі люблять ся. Лиш ти, моя дитиночко розуміти того не можеш«.

Анна зрозуміла тепер до чого Шмідт заміряє. нагло гнів її огорнув.

Але стримала ся і відповіла коротко:

— Не можу і не хочу.

Шмідт як би опарений, підскочив на кріслї, однак повстримав ся і почав говорити солодко:

Послухай мене моя дитинко, я хочу тебе зробити найщасливійшою женщиною на світї.

— Я досить богатий, маю гроший подостатком, можу тебе озолотити, всьо віддам до твого розпорядженя. Незадовго зістану парохом, тоді не будеш потребувала нігде шукати служби, будеш на завсїгди у мене, будеш моєю сестрою, кузинкою... Чим тільки сама схочеш... Тоді будеш сама мала служниць і будеш плавати в вигодах і достатках. Неодна женщина позаздростила би тобі.

—Ніколи не зістану коханкою ксьондза.

— Пожалуєш того дївчино! — цїлий трясучи ся від гніву, вицїдив крізь зуби Шмідт.

— Ніколи?... Я сейчас зверну ся до пароха, і нинї єще зістанеш видалена зі служби Маю повно знакомости, і постараю ся, щобись навіть в жадній фабрицї не дістала роботи. Будеш змушена поневірять ся по улицях.

— Тисячі так жиють і я тоже буду — відповіла з резиґнацією Анна і скоро піднесла ся з крісла. Шмідтови як би хто крикнув до уха: Не випусти її звідси, бо більше ніколи не побачиш. — Як тиґрис одним скоком забіг їй

дорогу і грізно дивлячи ся її в очи промовив:

— Анна не вийде з відси, доки не скаже послїдного слова!

Такий поступок Шмідта обурив Анну до крайности, вся кров збігла ся до її серця, зблїдла. Готова була кинути ся на нього і видрапати йому очи. Рівночасно жаль їй було, що в той спосіб з ним розстане ся. Лиш крізь затиснені уста промовила:

— Сказалам вже!

— Нї, то ще не всьо. Бачу із твоїх очий, що хочеш ще щось більше сказати.

— Отже скажу те: як би ви були вільним чоловіком, не ксьондзом, то щобисьте не мали нї одного цента — то віддалаб ся за вас. Але зістати коханкою ксьондза! — Нїколи! А тепер позвольте менї відійти.

Шмідт бачив що не може її поконати, чув ся побитим, а за жадні скарби в світї не хотів би з нею розлучити ся.

Видала ся йому в тій хвили така гарна як нїколи. За смілу відповідь забажав її ще більше. Пристрасть душила його за горло. За був в тій хвили що робить, забув що він є ксьондзом, а она лише проста слуга. Як би пертий якоюсь силою упав перед нею на колїна.

— Прости менї Ганю хвилеве моє унесене, то всьо з великої любови до тебе.«

— Встаньте сказала Анна. Але Шмідт не вставав, лише піднїс очи в гору, дивив ся благальним поглядом на Анну, як пес в очи свойого пана.

Зловивши її за обі руки, зачав обсипувати їх горячими поцїлунками.

— Наймилїйша, найдорозша моя Андзю всьо для тебе зроблю, що лише розкажеш.

Виречу ся реверенди, подружусь з тобою як звичайний чоловік, цілий віддам ся тобі на услуги, лише не відтручуй від себе.

Руки Авмілерівни злегка дрожали, але не вирывала їх. Звільна огортало її солодке чутє, чула в собі слабий, як би перелетний голос: »Утікай звідси, бо згинеш!« лиш рівночасно инший голос сильніййший, виразнійший заглушив його: »Ти не гідна того, щоби ксьондз перед тобою мав клячати. Піднеси його!«

— Встаньте! — сіпнула Шмідта за руки. — Я не гідна того, щоби ви переді мною клячали.

Шмідт підніс ся з колін, тримаючи її руки у своїх, обсипував їх без перерви поцілуями і з легка притягав її до себе.

— Чи не бачиш Ганю кілько я терплю? Які з любови до тебе переношу муки? Ціла надія, ціле щастє моє є в руках твоїх. Одним слівцем можеш мене ущасливити або згубити на віки. Дальше жити без тебе не можу. — Була бись, Ганю, без серця як бись в тій хвилї відтрутила мене від себе. Як мене відтрутиш сейчас відберу собі житє, а гріх смертельний спаде на тебе. Нехай почую з уст твоїх те солодке слово, що ти мене любиш.

Говорив то за одним замахом, дрожачи цілий як в горячці, уриваючи в пів реченя, стискав руки Анни в своїх і говорив без кінця. Не позволяючи їй прийти до себе, опамятати ся, застановити ся над собою. Не дав їй здобути ся ані на одно слово, лиш що раз сильнійше словами і поглядом гіпнотизував її.

Під напором його слів і погляду Анна звільна як би тратила притомність.

Сили їй опадали, груд сильно филювала, в очах потемніло, кров ударила їй до голо-

ви і як би під напором якоїсь невитолкованої сили, машинально підняла руки в гору і слабим, солодким голосом вимовила:

— Люблю....

І впала в обійми Шмідта...

Пізнав її.

Сонце вже було високо понад виднокругом, і заглянуло через шпари заслоненого вікна до покою ксьондза Шмідта, котрий о тій порі спав єще сном блаженного, і зачало його будити. Шмідт поруш̌ив ся, повернув ся на другий бік і спав дальше. Але коли лучі сонця не даючи за вигpану, зачали йому докучати, закляв страшно, і вставши з ліжка заслонив шпарку, мабуть з заміром положити ся спати на ново. Поглянувши одначе на годинник, пригадав собі, що в тій порі вже давно повинен бути в костелї. Зачав одягати ся.

Руки трясли ся, в ухах дзвонило, всї члени тїла були як поломані. В очах представляли ся йому найріжнороднїйші види як наслїдки безсонної ночи. Встав, задумав ся, грізно зморщив брови, або сміяв ся і вимахував головою, руками і ногами.

Будучи на пів убраним, почув легоньке ковтанє до дверий. »Хто може так вчасно до мене приходити?« подумав і не спішив отворити двері, не будучи єще убраним.

Ковтанє повторило ся. »То Анна« подумав Шмідт.

І не зважаючи, що був заледви на пів убраним, отворив двері.

— Спиш єще лїнюшку? — защебетала облесним голосом Анна, закидаючи йому руки на шию.

Не підозрівала, що Шмідт цїлу ніч був з

иншими коханками і лиш перед кількома годинами положив ся спати.

Злегка відпихаючи від себе Анну — запитав:

— Скажи ліпше, що має означати твоя така ранна візита?

Анна здивована поглянула на нього. Вона сподівала ся иншого принятя.

— Не гнівай ся любий, що так рано приходжу, потреба вимагав. Скоро побачила, що парох сам оден в костелї, я поспішилась, щоб могла застати тебе в покою. Завтра маю опустити службу.

— А то з якої причини?

— Пізнали, що я вже вагітна, з гіркими слезами, котрі вибухнули їй з очий, закинула йому руки на шию, і як би шукаючи ратунку, склонила свою головку на його груди. Ганс здрягнувсь. Того найменше сподївав ся. Притиснувши однак Анну до себе, поцїлувавши її в голову, посадив на кріслї.

Зморщив брови і задуманий перейшов кілька раз по покою.

— Замість завтра, ліпше нинї, збери свої річи і перенеси ся до готелю. Тут маєш потрібні тобі на розхід гроші, адресу і ключ від дверий. Не потребуєш нікому зголошуватись. Сподію ся приїдзу мого приятеля з Чікаґо, а не хочу принимати його в своїм помешканю,я винаняв осібний покій в готели. Там також можеш замешкати, поки не винайду відповідного для тебе помешканя.

— Памятай число покою, шіснайцяте. А тепер будь здорова«.

Анна обняла його і цїлим тїлом прилягла до нього.

— Як я тебе люблю, Ганс. Який ти до-

брий! Але чому ти нині мене так від себе відганяєш?

— Поглянь на годинник, — я вже давно мав бути в костелї.

— Ох правда, то обовязки духовні...«

У дверях відвернула ся до Ганса.

— Вечером! — в готели!... — махнула рукою й вибігла як сполошена серна.

Слюб.

Спека... З причини страшенного горяча люди падали на улицях. З ріжних місцевостий надходили вісти о случаях соняшного нападу. З причини вузких улиць, високих домів і страшного перелюдненя міста, найбільше случаїв нотовано в Ню Йорку. Люди після можности старали ся не виходити з помешкань. Через цілий день рідко кого можна було здибати на улици. А за те вечером, коли сонце усміхаючи ся з людської слабости сховало ся за виднокругом, хто лише був живий, вибігав на улицю, щоби відітхнути свіжим повітрєм. У парках, на улицях, над берегом морської відноги, всюди було весело. Нїгде у вікнах не було видно світла. Всюди було темно. Лише на Брадгурст улици число дому 68, вікна одного покою були освітлені. Через шпари фіранок, можна було добачити гарну, молоду женщину, котра замість вийти на улицю, воліла зістати в мешканю. Очевидно ждала когось... Бігала з одного покою до другого, переставляла, то знову вставляла річи, котрих було небогато, лїжко, комода, стіл і кілька крісел. Всї ті річи вже по десять разів переставлювані, що раз то в инше місце, що раз то инакше. На комоді поклала »круцифікс«,

коло нього кілька воскових свічок і два вязки квіток. Урядила щось в роді вівтаря.

Пристанула, споглянула довкола і очевидно задоволена з наслідку своеї праці, весело усміхнула ся. Опісля відтягнула шуфляду, витягнула з неї білу слюбну сукню і вельон. задумала ся і сумно схилила головку. Буйні сльози зачали спливати по її гарних лицях і спадати на слюбну сукню, отже шпурнувши нею на крісло, упала на ліжко і гірко розплакала ся. Була то нещаслива Анна Авмілєрівна збираюча ся до слюбу зі своїм коханком ксьондзом Шмідтом.

Того святотацького слюбу, котрий мав відбути ся без свідків, сам собі заміряв уділити не хто инший, лиш її коханок ксьондз Шмідт.. Скоро ксьондз Шмідт оповістив, що мешканє винаняте, річи до мешканя закуплені, що завтра буде могла перепровадити ся з готелю до свого... мешканя, Анна в дуже делікатний спосіб припімнула йому його обіцянку: »Виречу ся реверенди, одружу ся з тобою, як звичайний чоловік«. Бідна дівчина! До тої пори нудила ся надією, що Шмідт зрíче ся стану духовного, візьме її за свою жену і буде з нею жити як кождий примірний муж.

Як гірко завела ся.

Як згадала йому о тім, — Шмідт ані чути не хотів. Тоді зачала плакати, зачала проклинати день і годину, в котрій перший раз пізнала його. Загрозила навіть шкандалом. Сказала отверто:

— Далам тобі слово, що ніколи не зістану коханкою ксьондза і слова дотримаю!«

Єсли не приречеш мені, що завтра в нововинанятім мешканю відбуде ся слюб, не рушу ся з готелю і нині ще нароблю шкандалу.

Шмідт заскриготав зубами, пригриз губи

аж до крови, однак повстримав ся і в мовчанці ходив нервово по покою. Встеклий гнів дусив його за горло. Рад би кинути ся і удусити її своїми руками, однак занадто був припертий до муру. Чув ся безсильним і такого обороту річи найменше сподівав ся. Слюбуючи у собі страшну пімсту, постановив ужити способу.І як би нічого не було,з веселим усміхом усів при ній на канапі.

— Не розумію тебе Ганусю! Як то можна зараз так гнівати ся. Я дав тобі слово, що оженю ся з тобою і дотримаю його. Але перестати бути ксьондзом то не значить скинути реверенду і справа скінчена. Треба писати до епископа. Епископ, до властий висших, то забере кілька тижнів часу, може місяць а може і більше. Друга річ я потребую для себе вистарати ся о якесь занятє. Прецінь манни Бог на нас не зішле. Отже бачиш, упоранє ся з тими всіма річами, вимагає свого часу. Але коли ти хочеш конечно зістати завтра моєю жінкою, то я і на то пристану. Я є ксьондзом, маю право сповняти всі духовні обовязки. Користаючи з того права, як ксьондз, уділю слюбу тобі а рівночасно собі, як звичайному чоловікови і будеш правовірна моя жена перед Богом. А скоро лиш зістану увільнений від духовних обовязків, сейчас відіслю слюбний акт до цивільного уряду і справа скінчена. Будеш правосильною женою перед Богом, людьми, і цілим світом: Бачиш, що на всьо є спосіб і всьому можна зарадити. Чи ще гніваєш ся на мене?

Пригорнув її до себе. Не опирала ся.

Тихі, великі сльози як перли спливали по її личку, слова промовити не могла.

Плач спазматичний що хвиля стрясав нею. Шмідт за всяку ціну старав ся її успоко-

їти, гладив її по головці, цілував її уста, очи, посадив її на своїх колінах і пестив як дитину. Шептав її до уха найчутливійші слова, поки дівчина не розсміяла ся і не поцілувала його. Погодили ся.

Слідуючого дня рано Анна, не зважаючи на страшну спеку, яка була того дня, перепровадила ся з готелю до мешканя на Брадгурст ул. під ч. 68. Того дня була дуже занята . Спрятувала, вставляла меблї і порядкувала до пізна в вечер, навіть усміхала ся сама до себе. А коли прийшла хвиля вбирати ся в слюбне убранє, знов жаль її огорнув. Упавши на подушку, гірко заплакала... Колись давнійше, єще малою, завсїгди уявляла собі инакше ту хвилю, таку урочисту в житю кождої дівчини. Уявляла собі, що коли надійде хвиля її слюбу, усяде насеред покою, а довкола неї дружки будуть чесати її, убирати,припинати квітки, оглядати її білу як сніг слюбну суклю, віншувати і рівночасно заздростити її щастю. Коли вже буде убрана, тодї появить ся »він«, той її любий. Високий, молодий, пристойний мужчина... Бо иншого не буде хотїти. Приклякне перед нею і подасть їй букет з рож. А потім... Потім она, оперта на його рамени, з серденьком переповненим щастя, трошка завстиджена пійде перед обличе своєї найдорозшої матери.

Приклякне разом з ним на коліна і промовить: »Мамо, то є одинокий вибранець мого серця! — не відмов нам благословенства!« Стара мати положить руки на їх головах і з сльозами в очах промовить: »Жийте і розмножуйте ся щасливо, нехай вас Бог благословить.«

Відтак любий візьме її за руку і запровадить перед вівтар. Там в ясно освітленім ко-

стелї,при голосних звуках орґану,старенький ксьондз поблагословить їхне супружество. То дї вже більше не верне до родичів, але зістане зі своїм милим, буде його женою і панею його серця.

А потім?...

— Тепер я сама у чужім краю, між чужими людьми, ніхто тут мене не знає анї я нікого. Я тут самісенька в чужім мешканю. Боже мій! і тут має відбути ся мій слюб! Нема тут при менї нікого, хто би мене потїшив, нема дорогої матери, котра би мене поблагословила, нема дружки, щоби мене убрала, і нареченого нема, котрий би став зі мною до слюбу«.

— В жадній історії, в жадній байцї о зачарованих царицях, чогось подібного я ніколи не читала, анї не чула, очевидно до сего часу жадний писменник не уявив собі у своїй фантазії такої історії, що ксьондз уділяє слюбу — кому? — Собі і своїй коханцї. Ксьондз Шмідт получить мене нинї вузлом супружеським, але з ким? Хиба з моїм нещастєм. Боже мій! змилосердись надімною! Найдорозша моя мамо! учуй гіркі сльози мої і поблагословь своїй негідній донечцї. Я боронила ся о скілько могла і мала сили але остаточно зісталам побідженою і упалам...

А тепер я безсильною, щоби піднести ся.

— Нинї відбуде ся гіркий мій слюб. Мій плач нехай заступить »Вені Креатор«.

Ті німі меблї нехай будуть свідками мого слюбу. Ксьондз благославляючи мій вузол супружеський, буде рівночасно моїм мужом. а послюбні »медові місяцї« мої, то є чорна, непрозріта будучність. Найдорозша моя мамо! Прости негідній своїй дочцї, бо она не винна...

Годинник на костелі вибив одинайцяту. Припімнула собі, що за хвилю може надійти Шмідт і не бажала, щоб застав її сумну заплакану. Скоро зірвала ся з ліжка, а умивши ся, зачала убирати ся. Було вже три чверти на дванайцяту, як надійшов кс. Шмідт. Був убраний в чорнім сурдуті, білих рукавичках, з веселою усмішкою, приклякнув перед нею на одно коліно, і подав їй гарний букет. Відтак засунувши обручки її і собі на пальці, подав їй рамя і запровадив перед вівтар, котрий Анна сама устроїла. Тоді заложив на себе попівське убране і довершив слюбної церемонії.

По слюбі знявши з себе реверенду, поцілував її як пристоїть на кохаючого мужа. Анна взяла його попід руку і опровадила по всіх покоях, показуючи йому свій ґуст при уряджению дому. Послюбну вечерю з'їли в готели.

Медові місяці.

Поки Анна Авмілер служила на парохії, Шмідт міг безкарно гуляти по ночах по найріжнороднійших люпінарах. Анна не підозрівала того і коли сходили ся кожде з них було задоволене... Шмідт призвичаєний до розпусного житя, хотяй тепер як сам сказав, зістав правовірним мужом перед Богом... не міг прецінь що ночи сидіти і нудити ся при одній і тій самій жінці, і волів як давнійше, »веселе товариство« женщин. Що раз пізнійше, що раз рідше відвідував Анну а часами і по кілька днів з ряду не показав ся. Коли она його спитала де був, він вимовляв ся старанем о увільнене з духовенства і шуканем відповідного занятя, запевняючи її, що вже є на доброй дорозі. Але коли то зачало ся повторяти частійше і частійше, Анна зачала його підо-

зрівати, і з сльозами в очах жалувала ся на його невірність, вказуючи при тій нагоді, що не задовго зістане матїрю.

Шмідт зі своєї сторони уважав, що зробив всьо, що від нього залежало; винаняв мешканє, дає утриманє; чогож она може більше від нього жадати. Всї ті упоминаня ся Анни о свої права, котрі належуть ся кождій жінцї від свого мужа, Шмідт приписував бракови доброго вихованя Анни, котра зачала йому бриднути. А коли заявила, що невдовзї зістане матїрю, збридив сові її цїлком і зачав придумувати над средством увільненя ся від неї раз на завсїгди. Прийшло йому на думку кілько Анна Авмілер коштувала його.

— Та дївка виссала з мене дуже богато гроший.

Але то нїчого, я то відібю на її власній скірі.

Рішив заасекурувати її.

В тій цїли вдав ся з Анною до одної з асекурацийних компаній і хотїв її обезпечити як свою жену паню Шмідт на суму 5,000 долярів. Але асекурацийна компанія очевидно з причини вагітности Анни, не хотїла її принятп, ксьондз Ганс Шмідт не хотїв дати за виграну...

Шкода йому було страчених за Анною грошей, і за нїчо в світї не хотїв розійти ся з думкою, щоби на тім не зробити доброго інтересу.

В Ернеста Мурета, в спільника в підроблюваню гроший, служила під той час одна молода дївчина на Імя Берта Лїч. Намовив її Шмідт і пійшов з нею разом до иншої спілки асекурацийної, з заміром убезпеченя її на суму 5,000 долярів, як своєї жінки панї Шмідт. Нещастє хотїло, що і Берта Лїч не показала

ся здоровою, і компанія не приняла її аплїкації.

Розізлившись до послїдного неповодженем, Шмідт рішив як найскорше згладити Анну зі світа, і тим способом уникнути непотрібних видатків, котрі не обіцювали найменьшої користи для него. Одного вечера не виходив, а щоби йому не перешкаджувано, замкнувши двері на ключ, зачав роздумувати над способом усуненя Анни зі світа. Не приходило йому то так легко. Хотяй мав цертифікати як кождий инший доктор, не міг однак сим разом з них користати.

Пійшло би йому то легко, колиб Анна мешкала у своїх родичів, або знакомих; тодї в разї її смерти, як лїкар підписав би свідоцтво смерти, а відтак як ксьондз відправив би похорон і справа скінчена. Але в тім случаю з посмертних цертифікатів не міг би скористати. Трутина, котру під виглядом пиґулок давав Аннї, чомусь доси нїчого не дїлала. »Може то й лїпше«. Подумав Шмідт. —Бо наколиб Анна тепер умерла, самому підписати свідоцтво смерти, — відправити безплатний похорон, а що гірше, самому заняти ся її похороном. було би гіршим чим підозрілим. Але справдї чому на ню не ді[illegible] трутина? — А може... Ух! Щож то був би ... злочин з її сторони... Може та негідна зі всїх лїків, котрі я її достарчив — анї одного не приняла?

— Ух, то булоб щось страшного...

— Так, она до того є здібною. Памятаю як виступила против мене в готели. коли я її заявив, що не можу взяти її за жінку. Шкандалом по просту загрозила. Так она до того є здібною. То істота без найменшого вихованя.. Тим гірше для неї. Завтра запроваджу її до правдивого доктора, нехай справдить її здоро

вля, тоді виясніть ся... А нині ще конечно мушу винайти спосіб усуненя її зі світа. Она може стати ся небезпечним моїм ворогом.

Ходив по покою приставав, задумував ся, пригризав губи морщив брови, затискав кулаки і нічого відповідного не міг видумати. Тисячі плянів йому приходило до голови і жаден не надав ся. Остаточно вичерпаний і знетерпеливлений махнув рукою:

— Зарізати по просту як худобину, покраяти на кавалки і покидати к чорту до води і конець!«

Усїв на кріслї і задумав ся.

— Те, що я задумав зробити, є страшним злочином і може викрити ся.

Довго бив ся з думками, остаточно рішив се зробити і пійшов спати.

Другого дня рано по службі божій Шмідт подав ся до мешканя Анни на Брадгурст улицю, а звідтам з нею разом пійшов до доктора Арнольда Лео. Анна не позволила, щоби Шмідт був присутним підчас її еґзамінованя. Шмідт освідчив докторови, що побоює ся чи Анна не є дуже хора. По еґзамінації Анни, доктор заявив, що Анна є цілком здорова, лиш незадовго зістане матїрю.

Тепер Шмідт був вже більше нїж певним що Анна жадного з його лїкарств не приняла. Того самого дня вечером рішив невідклично замордувати її. Купив великий ніж і столярську пилу.

Покутниця.

Анна замкнена у покоїку, сиділа по цілих днях як у вязниці. ніде не виходила з мешканя. Ніхто її тут не знав, і она нікого і з ніким не хотіла познакомлювати ся. Вечером чекала з нетерпеливостию свого Ганса, котрий

був їй тепер одинокою потіхою і опікуном в житю. А коли не приходив, заливала ся гіркими слезами. Виплакавши ся до сита... часто без вечері лягала спати. Будучи в такім положеню, змінила ся до непізнаня, зблїдла. під очима посиніло, лиці потягнули ся, очи повпадали в голову, сказав бись, що постаріла ся о яких десять літ. Присутність Шмідта. замість розвеселити, дражнила їй тепер, бо бачила його невірність...

Жиючи в такій самоті, бажала як найскорше зістати матїрю.

Одного вечера прийшов до неї Шмідт, і в тягу розмови заявив, що дуже жалує за гріхи,котрих допустив ся з причини незвичайної її краси.

— Знаєш ти дорога Андзю, то мусіла бути діявольська справа. Сам чорт піпхнув мене до того... По цілих днях о тім роздумую, по ночах не засипляю... так мене той страшний гріх переслїдує. Молю ся як лише можу, жертвував кілька служб божих на ту інтенцію, і не помагає... За ніщо у світї не потрафлю переблагати Всевишнього. В тім случаю є одинокий спосіб, за помочию котрого можна переблагати Всевишнього... але... не знаю чи маю се зробити«.

Анна з цікавостию слухала його слів, але Ганс не докінчив.

Анна занята була своїм будучим материнством і не дуже звертала уваги на слова Ганса. Занята була шитєм річий для маючого прийти на світ дитяти.

— Не маю я тут матери анї сестри, котра би тепер могла прийти менї з помочию, її мушу о тім всім памятати сама. Моглаб я купити то всьо готове, але — волію сама пошити.

— Вечером, як Ганс прийде, нехай поба чить, що не дармую. Я є певною, що дуже утішить ся, хотяй і насміє ся з мене.

Пополудни надійшов Ганс веселий і задоволений як ніколи перед тим.

— А то що? Ти що шиєш

— Так мій дорогий, хочу ушити убранє для нашого...« Не докінчила зарумянивши ся як ягода, встидливо притулила головку до його груди. Ганс скривив ся.

— Непотрібне се! Нехотячи вирвали ся йому зрадливі слова.

— Як то? — запитала здивовано Анна.

— В разї потреби могла бись купити готове — поправив ся Шмідт.

— Але як чуєш ся здібною, овшім, занимай ся шитєм — і зрадливо обнимав Анну.

—Бачу дорога Андзю, що ти нинї дуже занята шитєм. Не буду тобі перешкаджати, вийду... Маю нинї дуже важну справу до полагодженя. Нинї вечером прийду до тебе... Може будеш вже спала, отже, щоби тя не будити, замкну двері і візьму ключ зі собою.

Так в інтонації голосу як і в обходженю ся Шмітда, Анна нічого не могла доглянути, що в тій хвилї, діяло ся в його серцю. Противно, видало ся їй, що Ганс нинї прихильнійшим для неї як звичайно. По відході Шмідта, Анна єще завзятійше віддавала ся свойому занятю. Брала ті части убраня, притискала до грудий, цїлувала і сміяла ся. Бажала, щоб як найскорше прийшла та хвиля... Тодї буде мала занятє, буде через цїлий день пестити, колисати свою дитинку. А вечером обоє з Гансом будуть тїшити ся овочем своєї любови...

Годинник вибив одинайцяту в ночи. За пізно. Завтра то всьо докінчу, нинї чую ся

трошки змучена, потребую відпочати. З рожевою надією на будучність, з веселим усміхом положила ся до ліжка і солодко заснула. Заснула. Бідна! Не прочувала, що той солодкий сон був її останній сон на тім світі, що вже більше не обудить ся.

Страшна смерть.

Було вже чверть по півночи, коли двері до спальні Анни Авмілер тихо отворили ся і до покою осторожно всунув ся кс. Шмідт. Тихо, скрадаючи ся як злодій, зближив ся до ліжка Анни. Переконавши ся, що спить твердим сном, почав потихоньки розвивати пакунок, котрий приніс зі собою, витягнув столярську пилу і положив її осторожно на крісло, відтак виняв великий ніж і взявши до руки, по раз другий, зближив ся до ліжка. Тримаючи в руці злочинне оружіє, через хвилю вдивлював ся в сонну твар Анни. Уста її були трошки роз хилені, начеб до цілунку. Мусіла мати веселий сон, бо у сні сміяла ся до нього.

— Тфу! яка она бридка — вимовив майже на голос. Відвернув ся від сплячої і потихо проходжав ся по покою, тримаючи ніж в руці.

— І перед нею то колись я падав на колїна?

— Аби її здобути, я мусів грати ролю комедиянта. — Я був змушений їй а рівночасно собі уділити святокрацкого слюбу... Бо она так хотіла.... Бр.... То були вимоги звичайної простої без найменшого вихованя дівки. Кожда инша будучи на її місци, женщина з вихованем, ніколи не відважила би ся чогось подібного жадати від ксьондза. В додатку у недовгім часї она думає зістати матірю. Брр..

А що тоді? Тоді би не мож було всього скривати. А щоб на те сказав цілий світ? Що би сказала моя гарненька »кубанка«? І инші мої коханки, — колиб довідали ся, що їх коханий грабя, утримує любовні зносини зі служницею. Ні, так довше бути не може. Раз покінчити....

З великим поспіхом убрав ся в чорний фелон, котрий зі собою приніс. По тім з ножем в руці по раз другий приступив до ліжка, на котрім спала Анна і знова затримав ся. Якийсь внутрений голос кликав:

— Шалений, стримай ся! Що ти хочеш зробити? Будеш проклятим на віки!« — І знова перейшов ся по покою.

Остаточно Ганс приступив до сплячої Анни.

— Ін номіне Патріс ет філії ет спірітус санкті. Амен.

Учинивши ножем над головою Анни хрест, почав її будити; бо уважав, що особа призначена на офіру... мусить бути притомною, мусить відчувати і терпіти болї. Инакше офіра не буде Богу приемна.

— Я прийшов, найдорозша, щоби зробити з тебе офіру Богу. Відпущають ся тобі всї гріхи твої, будеш спасенна. Радуй ся кохана дитино, бо за хвилю будеш тїшити ся між ангелами в небі.

Анна поглянула перестрашеними очима на Шмідта, заким зорієнтувала ся о що ходить, вістре ножа перетяло її горло. Анна дивила ся на Шмідта переляканими очима, хотїла кликати о поміч, але з перерізаного горла замість слів, видобували ся лише хрипливі булькотаня. Шмідт притримуючи лївою рукою за голову, в правій тримаючи закровав-

лений ніж, припер ся до грудий Анни і похилений пив її кров відмовляючи псалом 50.

Довершивши так страшного морду, по скінченім псалмі, сейчас розібрав ся до гола, щоби не поплямити убраня кровю своєї жертви. І так будучи в Адамовім строю, взяв Анну на руки і заніс до ванни. Там стягнувши з неї убране,з найзимнійшою кровю пилував на пів живу Анну на кавалки. Пилував з шаленим поспіхом, бо день скоро зближав ся а бажав з тим упорати ся як найскорше. Образ був страшний, на той вид сам чорт здрігнувби ся. Кров з тіла Анни бризкала струями. Шмідт голий цілий кровю обризканий пилував дрогаюче конвульсийно тіло Анни, з котрого улітали рештки житя. Порізавши в той спосіб на шість частий тіло, обмив кожду частину старанно з крови, відтак позавивав в папір і пошівки від подушок.

Прилагодивши в той спосіб шість пачок зложив їх в куті лазні. Відтак старанно обмив ся, убрав ся, замкнув двері на ключ і вийшов. Зачало свитати.

Щоб не викликати ніякого підозріня, не йшов просто до свого мешканя, але по дорозі вступив до реставрації. Звідтам подав ся просто до костела. І, диво, на нікого з присутних в костелї не кинув ся... Нікого не погриз не покусав, не поламав свічок на вівтари, не розбив монстранції. Найспокійнійше приступив до сповненя иншої жертви, що правда, безкровної. Відтак як звичайно, по службі божій, слухав сповіди, уділяв кровавою рукою розгрішеня, а овечки цілували ту свіжу кровю забагрену руку...

Того самого дня Шмідт був трохи зденер вований.

З настанєм ночи кс. Шмідт подав ся на Брадгурст улицю. Там увійшов до мешканя, в котрім було чути сильний задух свіжої крови. Не зважаючи на ніщо, війшов до лазні, а взявши одну з пачок, котрі зладив попередної ночи, чимскорше вийшов. Так носив через кілька ночий, доки не виносив всього. І, чудо! Замість занести до парохії, або до реставрації, як пристоїть на божевільного, носив і топив у ріці Гудсон. Відтак для затертя сліду, виніс оплямлену кровю своєї коханки постіль і спалив її на лоті.

Мірка перебрала ся.

»Виловлені в ріці Гудсон части порізаного людського тіла належуть до гарної молодої женщини. Мусїли бути порізані справною рукою«.

Так перечитав нинї в однім з дневників, будучи вже убраним в реверенду кс. Ганс Шмідт. Мав бути вже давно в костелї, але згаданий уступ прикував його до землї.

— Га... Тримають в тайнї? Кілька днів з ряду завсїгди о тім самім пишуть. Жадної нової замітки. А прецінь я певний, що за мною слїдять. Минувшої ночи, коли я хотїв піти забрати ніж і пилку, затерти всї слїди крови, я зауважав, що мешканє стережуть детективи. Як треба завсїгди мати ся на осторожности. Як бим був в той час ввійшов, з певностию бувбим »накритий«....Однак та справа починає мене непокоїти. Я був за мало осторожним... По пошівках з подушок легко можуть трафити до мешканя. Мешканє є винаняте на моє імя, а окрім того в мешканю напевно знаходять ся ріжні листи, котрі я забув знищити, а завдяки, котрим легко можу бути здемаскованим. Коли би всї компромітуючі

листи були знищені, мешканє винаняте під иншим назвиском, тоді нікому не прийшло би до голови шукати убійця межи ксьондзами — і міг бим бути спокійний.

— Але який чорт міг того сподівати ся, що риби сейчас не пожеруть, але рибаки витягнуть части тіла з води? Самий чорт мабуть став мені на дорозі. З того всього я висповідав ся вчера парохови. Мушу звідси виїзджати... Під тим зглядом парох прирік мені поміч. Але чи то не буде запізно?

— Га! Трудно. Мусів бим грати ролю божевільного. Я є певний, що світ назвав би кождого божевільним, хто небудь смів би твердити, що чоловік при здоровім умі може бути до чогось подібного здібним. Щоб лише сю ролю справно відіграти; шкода, що я за мало студіював ріжні роди божевіля.«

Забирав ся вже виходити, коли нараз хтось запукав до дверий. Ксьондз Шмідт здрігнувсь як зловлений лис в клітці і оглянувши ся довкола, побачив перед собою трох незнакомих йому мужчин. Один з них зголосив ся, що приходить поговорити з кс. Шмідтом в дуже важній справі. Кс. Шмідт очевидно подумав, що приносить йому з кільканайцять долярів на »офіру«, або прийшли до нього в яких инших релїґійних справах і не підозріваючи нічого злого, охотно запросив до парохіяльного бюра. Скоро знайшли ся в бюрі, один з них показав йому фотоґрафію замордованої Анни.

— Хто то є? Знаєте її?

Ксьондз Шмідт поглянув на питаючого.

— То є Анна Авмілер, — чи ні?... — І рівночасно спитав: Чи пан не є полїсманом?

— Так! — відповів.

— Я є поліційним ніспектором з бюра детективів, на імя Фаврот«.

Учувши таке імя, злочинець, замість скакати з радости, тїшити ся і сміяти ся — зблїд страшно і почав трясти ся як осиковий лист.

— Чи то ви пане замордували її? — спитав Фаврот. Ксьондз Шмідт помимо того, що сподївав ся арештованя, в послїдній хвилї так перестрашив ся, що слова зі страху не міг вимовити.

Доперва аж по другім питаню, пригадав собі, що він є божевільним.

— Так я її забив з великої любови. Господь Бог і свята Єлисавета звелїли менї сповнити кроваву офіру з любови.

— Арештую вас. — Заявив Фаврот.

Ксьондз Шмідт аж тепер зрозумів, що уже більше до костела не пійде, отже попросив, щоби йому позволено змінити убране. Скоро отримав позволенє і знайшов ся в осібнім покою, хотів відібрати собі житє. А то звичайно буває, що кождий убійця, котрий мордує з найзимнїйшою кровю инших, сам лякає ся смерти.

Так стало ся і з злочинцем Шмідтом. Замість мати приготовлений револьвер і пальнути собі в лоб, зачав бритвою підрізувати собі горло. Підрізував одначе так довго, що чуйний детектив вспів впасти і відібрати йому з рук бритву. Відтак наложено Шмідтови кайдани на руки і відпроваджено до вязниці.

— То брехня, я не є божевільним — сказав Шмідт, коли його отець, сестра і инші свідки, разом з адвокатами, старали ся переконати судіїв, що Шмідт був і є божевільним. Шмідт сказав то з незлим вирахованем, бо жаден правдивий варіят не позволить назвати себе божевільним.

Але на ніщо не придали ся ті всі викрути.

Судії присяглі проти розказу св. Єлисавети... взнали ксьондза Шмідта злочинцем першого степеня.

По узнаню вини, через суд присяглих, дня чотиринайцятого лютого, тисячу девять сот чотиринайцятого року судія проголосив вирок, силою котрого кс. Ганс Шмідт зістає засуджений як найстрашнійший злочинець на смерть, через страчене на електричнім стільци.

Конець....

